

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

TEATAJA

Nr. 11. III aastakäik

1. juunil 1928.

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:		Toimetus:	Kuulutuste hinnad:	
Aastas . . .	kr. 2.50	Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45	1/1 lhk. . .	kr. 40.00
Poolaastas . .	1.50	Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35	1/2 " . . .	22.00
Välismaale . .	5.00	Toimetaja kõnetunnid: igal äripäeval	1/4 " . . .	12.00
Poolaastas . .	3.00	12—2 p. l.		Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Võitlus äride lahtioleku aja ümber. Välisfirmad ja tulumaks. Müügikunstist väliskeaubanduses. Uus piimaga ja piimasaadustega kauplemise suundmäärus Tallinna linnas Linakasvatuse seisukord Eestis Üks riigikohtu otsus õllemüügi loa andmise asjus. Kaubandus-tööstuskoja teateid. Väliskeaubandus 1928. aasta 1. veerandi. Majanduslikke teateid koju- ja välismaalt Uusi tööstusettevõtteid. Tolliteateid. Uusi seadusi ja määrusi. Turgude ülevaade. Toiduainete hinnad. Välisbörsid. Kaubahinnad. Tallinna börsi kursisedel.

A. & P. MIETENS

TALLINN

Merepuiestee 15 - - - Telef. 6-46.

EHITUSMATERJALID:

Tamsalu lubjatehase „D. I. Limberg“
 lubi
 Lubjavikk
 Port-Kunda ja Aseri portland-tsement
 Ehitusekips
 Krohvmatid
 Takud
 Telliskivid
 Silikaatkivid
 Tulekindlad kivid „Högnas“ ja
 „Bjlef“ Rootsist
 Rootsi tulekindel savi
 Irboska tulekindel savi
 Ahjupotid
 Aknaklaas Väandra vabrikust
 Tsingitud katuseplekk
 Katusepapp

Rootsi katuseõrv
 Rootsi katusemäär „Durist“
 Isoleerpapp
 Seinapapp
 Korgisolatsioonplated
 Gudroon
 Fenolaat
 Krit
 Tsinkvalge
 Värnits
 Naelad
 Terasbetoon, Prof. Kleinogel
 Krohvi veekindlaks tegemise ained:
 Biiber
 Hyolith
 jne.

Võitlus äride lahtiolekuaja ümber.

Tallinna 1. ja 2. järgu kaupluste omanikud on juba kauemat aega nõudnud kaupluste lahtioleku aja kindlaksmääramist seaduses ette nähtud piirides. Praegu maksuseloleva linnavalitsuse poolt välja antud sundmääruse järgi võivad 1. ja 2. järgu kauplused avatud olla Tallinnas kella 9 kuni kella 17. Seega 8 tundi. Sundmäärus teeb erandi ainult jõulu- ja lihavõttepühade kohta selles mõttes, et kaks nädalat enne mainitud pühi lubatakse äridel kaubelda kuni kella 18. Kaupluste omanikud leiavad, et maksev sundmäärus nende õigusi kitsendab, sest 15. novembri 1906. a. kinnitatud äride, ladude ja kontorite teenijate normaalpuhkeaja kindlustamise seaduse 1. osa § 9 p. 2. näeb ette, et omavalitsused võivad küll kauplemise aja kohta sundmäärused anda, kuid need sundmäärused ei tohi kaupluste omanikke sundida vähem kui üheksa tundi öö-päeva kohta kauplema.

Umbes aasta tagasi esinesid Tallinna suuremate kaupluste omanikud märgukirjaga, mille umbes 100 allkirja oli, Tallinna linnavalitsuse ees, et nende õigused kauplemise aja kohta jaluks seataks. Järeldus oli sootu vastupidine. Linna töökaitse osakond, millist juhatab sotsialist linnanõunik pr. Alma Oinas, võttis sundmääruse vastu, mille järgi 1. ja 2. järgu kauplustel, ka neil, millised ainult toiduainetega kauplevad, maha arvatud tarvitajateühingute poed, lubatud on vaid 8 tundi öö-päeva kohta avatud olla. Pahempoolse enamusega linnavolikogu kinnitas selle sundmääruse. Nii siis: kaupmehed palusid leiba, linnavalitsus andis neile kivi! Et selle juures ka seadust rikuti, see pahempoolse ilmavaatega linnaisade südamerahu ei rikkunud. Arusaadav, et kaupluste omanikkudele sarnane asi ei meeldinud; nad pöörasid kaebusega sise-ministeeriumi poole, ja järelduseks oli, et linna sundmäärus kui seaduse vastu käiv, Riigi Teatajas välja kuulutamata jäeti. Siseministeerium seletas linnavalitsusele, et sundmäärusi, milliste avaldamiseks linnavalitsustel õigus, ikkagi tuleb kooskõlastada maksvate seadustega.

Linnavalitsus oli sunnitud sundmäärust revideerimisele võtma. Töökaitseosakond kutsus kauplusomanikkude ja äriteenijate esindajaist segakomisjoni kokku, et kauplemise aja kohta kokkuleppele jõuda. Segakomisjoni nõupidamised ei annud järeldusi: kaupluste omanikud jäid oma õiguse juure, kuigi leppisid kompromiss-ettepanekuga, mille järgi ärid oleksid avatud öö-päeva kohta 9 tundi — kahetunnilise einetamiseajaga

äriteenijatele — ja kolmel suvekuul, kus äritegevus vaikssem, 8 tundi. See äriomanikkude ettepanek oli suuremale hulgale äriteenijatele, kelle hulgas väga palju mõistlikke ja ausaajaid inimesi, täiesti vastuvõetav, kuid pahempoolsed liiderid püüdsid kokkulepet iga hinna eest nurja ajada. Järelduseks on, et praegugi veel kokkulepet pole saavutatud ja kauplemine äriomanikkude ning teenijate vahel kestab edasi. Linna töökaitseosakonnal ei näi sundmääruse väljatöötamisega ka mitte kiiret olevat; palju rohkem on sealtpoolt just asjatut venitamist märgata olnud. Muidugi nüüd, kus linnavolikogu suvist puhkust peab, ei ole lootustki, et kaupluste lahtioleku aja küsimus otsustamist leiaks, tuleb vaid oodata sügist, mil hariline tegevus linnavalitsuses jälle algab.

Huvitav on tähele panna, milliseid salakavalaid käike selles asjas sotsialistide poolt ette on võetud. 10. mail s. a. esines Eesti sotsialistlik tööliste partei riigikogu rühm riigikogule seaduseelnõuga, mille pealkirjaks „Äride, ladude ja kontorite teenijate normaalpuhkeaja kindlustamise määruste muutmise seadus.“ See eelnõu tahab 15. novembril 1906. a. kinnitatud (sead. ja määruste kogu 1906. a., artikkel 1894) muuta selles mõttes, et omavalitsustele õigus jääks sundmäärusi anda, millised kaupluste lahtioleku aega võivad määrata kas või 2 tunni peale öö-päeva kohta. Kuna praegu ei saa kaupmehi sundida vähem kui 9 tundi öö-päeva kohta kauplema, muutuks asjaolu uue seaduseelnõu vastuvõtmisega sootu teiseks. Seda tahavad pahempoolsed rühmad läbi viia. Riigikogu sotsiaalkomisjonis oli ülalmainitud seaduseelnõu arutusel, kus isegi ilma valitsuse seisukoha ärakuulamiseta püüti eelnõu esimesel lugemisel vastu võtta, mis aga juhtumise kombel korda ei läinud.

Sügisel riigikogu istangjärgul tuleb see eelnõu tõsiselt päevakorraks ja väga võimalik, et Eesti võtab vastu seaduse, mis „eeskujuks võiks olla kogu ilmale!“ —

Kõige huvitavam on aga asjaolu, et sotsialistid, esildades riigikogule oma eelnõu, ka väikesest valesst vabad olla ei saa. Nende poolt esildatud seaduseelnõu seletuskirjas on öeldud, et kaubandus-tööstuskoja ja äriteenijate esindajate vahel olevat kaupluste lahtioleku aja suhtes kokkulepe saavutatud, kuid üksikud kaupmehed võivad seda kokkulepet kohtu teel tühistada, kuna kokkulepe piirduvat kaheksatunnilise kauplemise ajaga, kaupmehi aga alla 9 tundi kauplema ei

saa sundida. Kui arvesse võtta, et seaduseelnõu esildati riigikogule 10. mail, siis pidi see kokkulepe olema saavutatud samaks ajaks. Tõepoolest oli aga Tallinna linna töökaitseosakonna koosolek 21. mail ja sealgi ei saavutatud mingit kokkulepet, kuna äriteenijate esindajad kavatsesid ära oodata, millise käigu võtab sotsialistide poolt esildatud eelnõu riigikogus.

Kui eelnõu oleks kiirend. korras seaduseks saanud, poleks mingit kokkulepet enam vajagi olnud, sest linnavalitsus võib siis määrata ükskõik millise aja kaupluste tegevuseks. Kuna eelnõu „kitsastest väravatest“ kevadel läbi ei pääsenud, siis tuleb muidugi linna töökaitseosakonnal sundmääruse valmistamise tööd jätkata ja teha seda, võib olla ka raske südamega, maksusel olevate seadustega kooskõlas.

Võõrastav on see passiivsus, millist avaldab siseministeerium selle küsimuse suhtes. Siseministeeriumil on teada, et Tallinnas praegu maksuselolev sundmäärus kaupluste lahtioleku aja suhtes seaduspärane ei ole, samuti on tal teada, et linnavalitsus mingil põhjusel uut seaduspärast sundmäärust esildanud ei ole, — ja ministeerium lepib sarnase olukorraga. Kõrgemal järelevalvusasutusel tuleks ikka nõuda, et seaduslik kord maksma pandaks ilma tõrkumise-eta. Ja kui Tallinna linnavalitsus tõesti nii saamatu on, et ta ei suuda kaupluste tegevuse aega seadusekohaselt kindlaks määrata, siis tuleks ministeeriumil enesel selles asjas otsustav sõna ütelda. Praegune seisukord on ebanormaalne, kuna kaupluste omanikkude õigusi iga päev lausa rikutakse. Kaupmees.

Välisfirmad ja tulumaks.

Nende maksustamine toob sekeldusi. — Seadus peaks vastavalt muudetama.

Vann. adv. Aleks. Kann.

Seekord ei peatu meie küsimuse juures, kuidas maksustatakse meil välismaa firmade esindajaid Eestis, kuna need maksustatakse (väikese erandiga) ühesugustel alustel omamaa ettevõtetega.

Tahame siin käsitada küsimust, kuidas maksavad tulumaksu välisfirmad, s. o. välismaa rahaasutused, ettevõtted ja ka eraisikud, kes Eestis piirides ise ei asu, aga siiski siit tulu saavad kas või protsentide näol meile laenuks antud rahasummade pealt. Teatavasti teevad ja võivad laenu teha välismaal meie omavalitsusasutused, seda võib teha ka riik ja samuti saavad laenu välismaalt meie eraalgatusel toimivad kaubanduslikud ja tööstuslikud ettevõtted.

Kui välisfirmad meie riiki, omavalitsust ja eraettevõtteid varustavad kapitaliga, siis ei või nad igakord aimatagi, et need protsendid, mis nad meilt saavad, käivad tulumaksu alla. Siinmaale ei ole meie maksuasutused iseäranis suurt hoolinud niisugustest Eestis mitteasuvate välisfirmade tuludest ja need on olnud vabad tulumaksust. Nüüd on aga loodud pretseedent ühe välisfirma suhtes, kelle Eestis saadud protsendid on pandud maksu alla ja, nagu kuulda, hakatakse ka teisi välisfirmasid analoogiliselt maksustama.

Esimestena maksustati ühe provintsi tulumaksukomitee poolt vennad E-d, rahvuselt inglased. Nad ise ei ela Eestis, küll on nad siiski aidanud oma suure rahaga siin üht laialt tuntud

Eesti ettevõtet, mille nad ka jalamaid, kui oma raha hakkaksid tagasi nõudma, võiksid hävitada. Need inglased on suhtunud Eestile heatahtlikult. Kõneldakse, et nad oma rahaga aitasid okupatsioonialjal Eesti tegelasi, vähemalt üht tunnuimaist, välismaal Eesti kasuks propagandat teha. Üks vendadest on praegu isegi Eesti aukonsul Inglismaal, s. o. töötab Eesti kasuks ilma tasuta. Kord vilksatas ta nimi lehes, millest selgub, et ta praegugi veel, kus talle koormav tulumaks peale pandud, Eesti riigi kasuks Inglismaal avalikkuse ees esineb.

Nagu meile teada, on need inglased pahased Eesti maksuametkonnale, mis loomulik, kui arvesse võtta, et nad mitte üksi oma kapitali pole Eesti firmalt tagasi saanud, vaid isegi protsendid on seni saamata. Need protsendid on aga Eesti firma raamatutest läbi kantud ja seepärast torakasid nad maksuinspektorile silma ning pandi kogu ulatuses maksu alla, sest seaduse järele käivad maksu alla mitte üksi need tulud, mis maksukohuslane tõeliselt kätte saab, vaid ka need, mis saamata, aga mida õigus on saada. Pealegi annab põhjust pahanduseks see asjaolu, et need tulud Eestist saadud protsentide näol nii-kui-nii käivad maksu alla Inglismaal.

Tõsi küll, on juhte, kus isegi võime tunda rõõmu, et mõni Eestis mitteasuv välismaa firma maksu alla pannakse siin juhuslikult saadud teenistuse pealt. Kuid ka siin peab olema ettevaat-

lik oma röömuavaldamisega, kui võtta arvesse, et seesama välisfirma võib teha meile väga halba „välispropagandat“. Kui aga silmas pidada, et meie omavalitsused on sunnitud vast raha laenama välismaa firmadelt ja eraisikutelt, siis võib üsna paha maigu omandada — Eesti tulumaksustamise tõttu. Näit. vajame veevärgi kor-daseadmiseks raha ja seks lepib asjaosalisena meie omavalitsus kindla võlaprotsendi peale vä-lismaa ettevõtetelega kokku. Maksuametkond, sel-lest kuulda saades, võib seda protsenti oma mak-sudega suuresti „alandada“ mõlemate asjaosa-liste poolte kahjuks ja pahameeleks. Loomulik, et välisfirmad ja isikud ei jäta sellest järeldusi tegemata. Samuti võiks ka riik ise veidi piimlik-ku seisukorda sattuda. Tal on vaja näit. siin ja seal jääda võlgu või laenata raha raudteede ehi-tamiseks. Ka siin võib ja peab maksuametkond õigupoolest valvama seejärel, et kas ei saa tu-lumaksuga vahele astuda ja seda protsenti „alan-dada“ tulumaksu määramise teel.

Ei maksa siinkohal enam teha laiaulatus-likke järeldusi, vaid küsime, kas seadus lubab maksustada Eestis mitteasuvaid välisfirmasid?

Vastuse sellele küsimusele annab tulum. seaduse § 1, mis lausub järgmist: „Tulumaksu alla käivad kõik füüsilised ja juriidilised isikud, kel-let on Eesti vabariigi piirides mingisugused tu-luallikad.“

Kuigi selles paragraafis vahetumalt ei ole ära märgitud, et tulumaksu alla käivad ka Ees-tis mitteasuvad välismaa firmad, s. o. aktsia-seltsid ja kompaniid, osa- ja muud ühingud, laenuasutused ja eraettevõtted, kui nad Eestis tulu saavad, peab siiski arvama, et § 1-se põhjal käivad maksu alla ka niisugused ettevõtted. Vähemalt on riigikohus seletanud käesolevas küsimuses järgmist: „Tulumaksusead. § 1. põhjal käivad tulumaksu alla kõik füüsilised ja juriidi-lised isikud, peale tulumaksusead. § 2 tähenda-tud isikute, kellel on Eesti vabariigi piirides mõ-nesugused tuluallikad. Selles kui ka teistes tu-lumaksuseaduse paragraafides ei ole tehtud va-het väljaspool Eestit ja Eestis asuvate isikute suhtes. Sellest nähtub, et ka väljaspool Eesti vabariigi piire asuvad isikud käivad tulumaksu alla, kui neil Eestis on mõnesugused tuluallikad, seejuures muidugi ainult selle pealt, mis Eesti vabariigi piirides asuvatest tuluallikatest saadud.“ (Riigikohtu otsus veebr./apr. 4/I — 1927. a. nr. 21—II).

See riigikohtu otsus on küllalt selge: füüsi-lised kui ka juriidilised isikud, kui neil Eestis

on tuluallik, käivad põhimõttelikuks maksu alla ka siis, kui nad ise Eestis ei asu.

Tõsi küll, riigikohus on ülaltähendatud ot-susega vennaal E-de asjus tulumaksu peakomi-tee otsuse tühistanud, kuid ainult seepärast, et peakomitee ei olnud arvestanud E-de seletustega, et kapital, mis viimaseid Eesti firmale laenanud, on omakorda Inglismaalt laenatud ja nad ise võlaprotsente pankadele maksavad laenatud ra-ha pealt. Riigikohus kirjutas ette seda küsimust selgitada ja välja arvata puhtakasuprotsendi, mis nimetatud Inglise firmale Eestisse paigu-tatud kapitalis üle jääb (firmast kõneldes mõt-len siin loomulikult osanikke). Kaebaja poolt makstud protsendid tulevad tema tulust maha arvata siis, kui tema tõendab, et need protsen-did on maksnud selle võla pealt, mis kaebajal on tekkinud firma X-le (märgime selle Eesti fir-ma nime X-tähega, — A. K.) raha andmisega (riigik. sama otsus 1927. a. nr. 21 — II).

Kuidas saavad välisfirmad tõendada, et nad ise maksavad protsente selle raha pealt, mis nad Eesti ettevõtetele välja laenanud. Ükski pank ei või niisugust tõendust anda, et välisfir-ma (selle osanikud) raha laenanud just Eesti jaoks, kuna panka harilikult vähe huvitab, mis jaoks laen kasutatakse. Ja kui pank ka teaks raha kasutamise otstarvet, ei võiks ja ei hak-kaks ta tunnistusi välja andma. Säärast tõendit võiks ehk mõni nurgatagune pank riskeerida välja anda. Nähtavasti peab siin ära kasutama ainult kaudseid tõendeid selleks, et võlg on teh-tud just Eesti jaoks. Ja ka seda lõpuks vaja? See ei muuda olukorda teps.

Sellest nähtub, et isegi füüsilisi isikuid on raske maksustada. Kui needsamad isikud, olles välisfirmade omanikud, hakkaksid samasuguseid keerulisi seletusi oma tulude kohta andma, nagu seda Eesti oma kodanikud teevad, siis muutuks välisfirmade maksustamine veel raskemaks ja meie maksuasutused võiksid sattuda niisuguses-se seisukorda, kust võib välja pääseda ainult häbiga. Kui veel arvesse võtta, et tulumaksu-sead. § 1 ka juriidilisi isikuid lubab maksusta-da, s. o. välisfirmasid, kes on kohustatud oma tegevuse kohta meie seaduse mõistete järele avalikult aru andma, siis tekib küsimus, kuidas neid siis saadud tulude pealt üldse võimalik on maksustada? Niisugused Eestis mitteasuvad „aruandvad ettevõtted“ ei ole kohustatud Eesti „R. T.“ mingisugust aruannet avaldama ja neid kui maksukohuslasi ei saa Eesti vabariigis kui-dagi maksustada. Tulumaksu jaoskonnakomisjoni-d neid „aruandvaid ettevõtteid“ maksustada ei

tohi. Iseäralisel tulu- ja ärimaksukomiteel puudub ka faktiliselt võimalus Eestimaal mitte-asuvaid ettevõtteid makustada nii äri- kui ka tulumaksuga. Sellest selgub, et tulum.-sead. § 1 võib välja viia meid absurdini sõna tõsisel mõttes.

Ülatähendatud Inglise firma omanikud olid minu teada esimesed, kes seepeale vaatamata, et nad Eestis ei asu, siin maksu alla pandi. Nüüd, nagu mainisin, võiakse maksu alla panna igasuguseid välismaa ettevõtteid, kes Eestit rahadega toetavad ja siin protsente on saanud. Need on suuretegevõtted ja on põhjust seepärast arvata, et nad ei soovi hakata kindlaks tegema maksuasutustele, et see protsent, mida nad siin saavad, pole mitte puhas teenistus, vaid bruttokasu. Igatahes loobuks suurem osa neist meie ametkondadega vaidlemast. Ehk kuigi nad seda teeksid, siis oleks neil hea tahtmise juures siin palju võimalusi maksuametkondade väidete ümberlükkamiseks siinse teenistuse kohta, et kedagi maksu alla ei saaks panna. Väärvõtteid on palju ja välismaalt saadetavaid tõendeid kontrollida ja ümber lükata kõikis meie ametkondadel lihtsalt üle jõu, seda enam, et kontrollimine siin kohapealgi on üpris raske. Maksab ainult välisfirmal, kes Eestis ei asu, mingisuguste välismaalt soetatud andmetega tõendada, et protsentidest kasu ei saanud, ja tema tuleb maksust vabastada.

Sattudes aga maksu alla, saaksid välisfirmad vähem tasu laenude pealt kui see asjaosaliste vahel oli kokku lepitud, mis seaks meie ettevõtteid, omavalitsused ja vast ka riigi piimlikku seisukorda. Soodus laen muutuks vast lõpuks üsna ebasoodsaks. Kui on mõtet koormata vä-

lismaalasi kõrgemate ja iseäi erimaksudega, siis ei saa sellest juttu olla käe-olevas küsimuses, kus välismaalastel territoriaalne side Eestiga puudub.

Siin vast võib manitseda maksuasutusi, et nad välisfirmade maksumise suhtes oleksid tagasihoidlikud, s. o. vaataksid läbi viie sõrme vastavate seaduste ja kohtu seletuse peale. Kui väljaspool Eestit asuvate juriidiliste isikute maksumine faktiliselt on võimatu ja tahes-tahtmatult tuleb neid maksude suhtes rahule jätta, siis ei saa tulum.-sead. § 5. loetletud eralepingulisi täis- ja piiratud osahisusi, s. o. üldse füüsilisi isikuid, enam maksuvabaks jätta. Sest seaduse ja riigikohtu seletuse järele tuleb käia seni, kuni seadus pole muudetud, nimelt seda teed. Muidu võiks tekkida lihtsalt—korruptsioon.

Mis siis teha? Vaja muuta võimalustmööda kiiremas korras tulum.-sead. § 1., nii et väljaspool Eesti piire asuvad firmad ja nende omanikud, samuti ka juriidilised isikud, vabastataks meie riigi heaks tulumaksust, kui neil siin ei ole iseseisvaid ettevõtteid ja osakondi. Asutab aga mõni välisfirma siia osakonna, siis käib ärimaksu alla osakond tildisel alusel, nagu praegu ei, ja tulumaksu alla vastavalt osakonna tegevusele vahest ka tõelised omanikud väljaspool Eestit. Tähelepanev on, et Vene 6. apr. 1916. a. tulum.-sead., mille lühendatud reproduktsioon on meie seadus, niisugused Venemaal mitteasuvad firmad ja nende omanikud ning eraisikud, kui nad Venega territoriaalselt ei ole seotud, luges maksuvabaks ka siis, kui nad sealt oleksid tulusid saanud. Niisugune kord valitseb õigupoolest igalpool.

Müügikunstist väikekaubanduses.

Rootsi väikekaupmeeste ühingud on käesoleva aasta jooksul korraldanud rea loenguid väikekaupmehe müügikunsti üle. Loenguid pidas Rootsi suurema kaubamaja „Nordiska Kompagniet“ müügikunsti õpetaja Nils Holmer, kes kaemat aega on viibinud Ameerika Ühisriikides müügikunstiga igakülgsest tutvumas. Allpool esitame mõned katked tema ettekandest, mis on ka meie olude kohalt huvitavad.

Praegusel silmapilgul, ütles kõneleja, on Rootsis umbes 50 kaubanduskooli, mis iga aasta tuhatkonna noori inimesi kontorite jaoks ette valmistavad. Seevastu ei ole ühtki kooli, kus kasvatataks detailkaupmehe abilisi ehk inimesi, kes

mõtlevad detailkaubanduse alale minna. Siiski nõutakse müüjalt õieti palju enam arusaamist, painduvust ja kohanemisvõimet kui kontoristilt võib nõuda. Sellekohaste koolide puudumise põhjuseks on peaaegselt asjaolu, et harvad inimesed saavad aru müüja ameti raskusest ja sellest, kui palju oleks võimalik teha osava müüjaskonna kasvatamiseks. Peaaegu igal alal toob teooria ja praktika ühistöö häid saavutusi. Miks ei oleks asi nõnda ka väikekaubanduse alal?

Oma töös müügilaua taga puutub müüja suure publikuga palju lähemini kokku kui mitmed teised ühiskonna liikmed. Sellest, kui meeldivaks see kokkupuutumine moodustub, oleneb

praegusel ajal aga müügitöö tagajärg. Müügitöös on esijoones tähtis psükoloogia, s. t. inimloomu tundmine; need ärid saavutavad kõige paremaid tagajärgi, kelle abilised kõige paremini mõistavad ostjate järele kohanedu. Mida parem psühholoog on abiline, seda parem äri menule. Mida enam teadmisi müüjal on kaupade ja inimeste kohta, seda enam näitab ta müügitöös takti ja arvustusvõimet, ja see just on menu-rikka müügitöö võti.

Kõneleja oli hiljuti saabunud õppereisilt Ameerika Ühiskondidest, kus ta oli uurinud ameeriklaste võtteid detailkaubanduse müügiõpetuse alal; viimase viieteistkümneme aasta jooksul saavutatud tagajärjed tundusid olse usumatult suurtena. Ameerika külmalt kaaluvad ärimehed maksavad iga aasta peadpööritavaid summasid selleks, et oma äriabilistele pakkuda kogu teadmist ja oskust, mida iganes võimalik muretseda. Nad teavad kogemustest, et see kulu tasub enese mitmekordselt. Eriti on suured kaubamajad sel alal näidanud head eeskujut. Igal suuremal kaubamajal on oma müügi-koor, mis annab äriabilistele mitmekesist õpetust. Harilikult sünnib õpetamine tööajal — hommikutundidel. Seal on olemas kursused algajatele, tegelikkudele müüjatele ja junioridele (noortele); eriti noorte õpetamisele pööratakse ikka suuremat ja suuremat tähelepanu. Stockholmi suur kaubamaja „Nordiska Kompaniet“ annab juba teist aastat sarnast õpetust oma abilistele Ameerika eeskujul.

Aga väiksematki ärid vajavad sarnast õpetust oma abilistele. Loomulikult ei taha nad ses suhtes taha jääda kaubamajadest ja seepärast on väikekaupmeeste tarvete eest hakatud hoolitsemata mitmel viisil. Sagedasti kutselised ühingu-olgu kohalikud või ülemaalsed, võtavad oma teenistusse mõne kohase isiku sarnast õpetust juhutama. Teinekord on jälle õhtukoolid müügitehnika oma õppekavadesse võtnud. Nendele, kes kavatsevad hakata müüjateks, on olemas eriha-rud peaaegu kõikides kõrgemates rahvakoolides. Peale selle on olemas lugematu hulk erakoole, kus antakse õpetust müümis-kunstis.

Ameerikas on jõutud niikaugemale, et seal praegu on mitmeid suuri koole, kus kasvatatakse sadu õpetajaid selle eriala õpetamiseks. Kõneleja oli ise mõne aja veetnud sellises koolis.

Ka meie peame viimati ärkama ja tegema enam oma müüjaskonna heaks, kui oleme seni teinud. Võislus on nüüd tõsisem kui ialgi enne, kuid ta on muutunud oma iseloomu poolest. Enne võisteldi kaupadega (kvaliteet ja hinnad).

Nüüd võistlevad detailkaupmehed omavahel selle kohtlemisega, mida nad pakuvad ostjale. Üht ja sama kaupa saab nüüdsel ajal peaaegu kõikidest äridest ühesuguste või peaaegu ühesuguste hindadega. Asjaolu, mis otsustab publiku poolehoidu ühe või teise äri vastu, on seepärast just viis, kuidas seal ostjat koheldakse, s. t. abiliste kohanemisvõime ostjate nõuetele.

Harilikum ja suurim viiga praegusaja müügitöös on vist masinlikuks muutumine; teisiti öeldes see asjaolu, et kõiki ostjaid koheldakse ühetasuliselt. Viisakuse, huvi ja vastutulelikkuse poolest tuleb kõiki ostjaid kohelda ühtviisi, arvesse võtmata nende ühiskondlikku seisukohta ja ostu suurust, kuid näiteks otsustamisvõimelist ostjat ei tohi kohelda samuti kui kõhklejat, jutukat samuti kui vaikivat, jne. Täpsete tähelepanekute abil õpib kergesti eraldama eritüübilisi ostjaid. Selle oskuse saavutamiseks ja oskuse kasutamiseks müügitöös peab müüja olema teatud määral psühholoog. Mida suurem psühholoog ta on, seda parem müüja. Siin peab põhjanev teoreetiline õpetus täiendama ja kergendama ainult töölikku õppeteed — nimelt tegelikku tööd.

Psühholoogia on suurelt osalt põhjaks ka kaubatundmise kasutamisel, eriti kui tuleb vastata ostja enam-vähem kiusavatele küsimustele ja vastuväidetele. Siin tehakse palju vigu. Ostja vastuväidetele vastatakse vähem meeldival kombel, koguni vaieldakse temaga. Mitmed vastuväited korduvad alataja ja seepärast peab müüja jutuaajamise ostjaga algama nõnda, et ta just need vastuväited kergesti võiks tagasi tõrjuda.

Praegu tunnustatud väikekaubanduse põhimõtted tulevad põhjalikult vajutada müüjaskonna mäluksse. Kui sagedasti antakse mõne kauba kohta — täieliku teadmise-gagi — puudulikke ja isegi valeteateid ainult selleks, et müümist sel silmapilgul kergendada. Sarnane teguviis tuleb erandita avalikuks ja pikapeale tuleb sellest halb kaup, sest mingi kauplus ei püsi püsti juhuslikkude ostjate varal. Iga müüki toimides tuleb mõelda tulevase müüke. Oldagu seepärast enam ostja kui müüja seisukohal. See tasub enda.

Edasi tuleb kauba vahetamine teha nii kergeks kui iganes võimalik seepärast, et kui ostja oma kaubaga rahul ei ole, siis on see sagedasti müüja süü. Ei ole küllalt ainult kauba müümise faktist, peab aga müüma tingimata nii, et ostja on kindlasti rahuldatud. Ainult sel viisil võib luua endale kindla ostjaskonna. Seepärast tasub enda ka ära kauba vahetamine, kuigi ostja rahulolematuse põhjused oleksid temas endas. See-ga äratatakse ostjas kindlustunnet: kuigi ost

lõppes halvasti, jääb siiski võimalus oma viga parandada. Kauplemisele kõige kahjulikum on juhtumine, kus ostja ostu kahetseb, aga ei tulegi tagasi ostetud kaupa vahetama ehk teiste sõnadega — rahuldust otsima. Siis ei ole mingit võimalust tehtud eksisammu parandada, ükskõik kes just oleks eksisammus süüdlane.

Isikul, kes hoolitseb teatud äri sisseostude eest, on suured kohustused müüjaskonna suhtes. Iga kaup, mille ta ostab, tuleb järjekindlalt just kui müüjaskonnale müüa, enne kui müüjaskond teda omakord võib hakata edasi müüma. Oleks soovitatav, et iga müüja vähemalt kordki saaks näha, kuidas valmistatakse kaupa, mida tema müüb. Valmistustoiimingul ja müügitoiimingul on mitu ühist joont. Valmistamise nägemine annab erksale müüjale hulga uusi teadmisi, mida tema müümise juures võib eduga kasutada.

Peale selle andis kõneleja ülevaate sarnastest müügitehnika kursustest, valgustades osalt nende tarvilikkust, osalt kursu-^{tel} läbivõetavaid aineid. Siinjuures tähendas kõneleja, et Ameerikas on täielikult loobunud õpetuses loengu-süsteemist, vaid on hakatud tarvitama n. n. jutustamise meetodit, mis annab palju suuremaid tagajärgi. Viimaks mainitud meetodi õpetamisel antakse õpilastele võimalus arutada ja eritleda neid müügitehnilisi küsimusi, mis neid huvita-

vad, lastakse neil omavahel mõtteid ja kogemusi vahetada ning võrrelda ja arvustada mitmesuguseid müümisviise.

Lõpuks selgitas kõneleja seda, kuidas Ameerika Ühisriikide toiduainete- ja koloniaalkaupmeeste ülemaaline liit on toiminud oma ala abiliste kasvatamise küsimuse lahendamisel. Kohaste õpetajate leidmise küsimus on olnud raske ja jääb vist ikka raskeks. Tegelikult elu messtel, kes esijoones kõlbaksid sarnaseid kursusi juhatama, on vähe aega ega ole nad ka õppetöoga harjunud. Siin on teoreetilise kasvatuses omandanud mees sagedasti palju kasulikku, kuigi temal oleks enam raskusi oma ala praktilise külje puuduliku tundmise tõttu. Ülalnimetatud Ameerika organisatsioon lahendas asja nii, et palkas hulga asjatundlikke isikuid, kes üheskoos valmistasid täieliku ainetiku, mis vajaline lühema kursuse juhatamiseks. Kursuse juhatajal ei ole tarvis midagi muud kui jälgida seda kava ja tema otsekoheseks tööks jääb õpilaste valduste ja kõnetuste juhatamine, jutuaine algatamine ning lõppekokkuvõtte tegemine valduste tulemuste kohta.

Sarnane viis võiks vast ka meie väikekaupmeeste organisatsioonides olla läbiviidav.

„Kaup.“

Uus piimaga ja piimasaadustega kauplemise sundmääruse kava Tallinna linnas.

Rahva tervishoid on üks neist aladest, millele Lääne-Euroopa tööstusriigid alati suurt tähelepanu on kinkinud. Puhas vesi, õhk, toiduained, lähedad korteriolud, tervishoidlikkude nõuete kohaselt ülesehitatud saunad, isoleeritud matmispaigad jne. — need kõik on asjad, mis sundisid seal omavalitsusi juba läinud aastasaja esimesel poolel õige kaugele ulatuvaid korraldusi ette võtma. Ei ole huvituseta siinkohal märkida, et Lääne-Euroopa suurlinnades vabrikud ja tehased just nende linnade idapoolsetes osades asuvad, mis linnaelanikke tüütavast suitsust ja tolmust vabastab, kuna Lääne-Euroopas ümber aasta valitsevad peaaegaliselt õhukaarte tuuled.

Sundmäärused ja korraldused rahva tervishoiu alal, nagu nad mujal ellu on kutsutud, ei ole meil seepärast otstarbetud, ehkki meie olud Lääne-Euroopa omadest mitmeti erinevad. „Piimakarjapidamise ning piima ja piimasaaduste müügi sundmääruse“ kava, missugune ju-

ba l. a. Tallinna linna omavalitsuses vastuvõtmisel oli, tekitas toiduainetekaupmeeste samuti ka pealinna tarvitajaskonna seas teatavat ärevust. Asjast huvitatud ringkonnad korraldasidki 6. novembril l. a. börsisaalis Tallinna toiduainetekaupmeeste üldkoosoleku, missugusel koosolekul vastuvõetud resolutsioonide põhjal Tallinna linnavalitsuse ja Kaubandus-tööstuskoja kes esineti märgukirjaga, milles sundmääruse maksmapanekut järk-järgult nõuti.

Toiduvahendite, nagu piima ja piimasaaduste, liha ja lihasaaduste, jahu, tangude jne., müük turgudel, tänavatel ja hoovides on kõige primitiivsem, ühtlasi ka tervishoiu nõuetele risti vastukäiv kaubanduslik tegevus; ostjaskonna tüssamine leiab sarnase kaubitsemisviisi juures kõige enam aset. Eelpooltoodud ebaausale ja antihügieenilisele korrale toiduvahendite, eeskätt piima ja piimasaaduste, kättetoimetamise alal, tuleb sellekohaste sundmääruste ellukutsutamise ja kindlama järelevalve teostamise abil

lõpp teha. Teisest küljest aga ei või lubada sundmäärusesse üles võtta seevõrra raskeid nõudmisi, mis piima kui esimese järgu tähtsusega toiduvahendi müümise teeks täielikult suur-ärise monopoliks. Et see aga uue piimaga ja piimasaadustega kauplemise sundmääruse tagajärjel nii võib kujuneda, on täiesti võimalik, sest suurimaks raskuseks kõne all oleva sundmääruse teostamise juures on selles nõuetavad, piimapoodideks kõlbulikud ruumid, mis tulevad alles soetada. Osaline üüriseadus, mis meil praegu Tallinnas maksev, ei lase eeldada sellekohaste ümberehituste läbiviimist nii majaomaniku kui ka kaupmehe poolt; samuti takistab tunduv rahapuudus kulukate ümberehituste läbiviimist tarvilises ulatuses ja tarvilisel arvul. Üksikud piimapoed avaneksid meil siin-seal südalinnas, kuna agulite elanikud oleksid sunnitud kinnist (pudelitest) piima tarvitama, mis lahtisest piimast hoopis kallim ja kvaliteedilt sugugi parem pole. Selle tagajärjel väheneks meil tunduvalt piima, nagu rõõsa- ja hapupiima, koore jne., tarvitamine toiduks, kuid küsitav on, kas see sünniks linnaelanikkude tervishoiu huvides?!

Et meie harilikult Lääne-Euroopat endile eeskujuks seame, siis võiksime ka piima ja piimasaaduste müügi korralduses sealt nii mõndagi õppida. — Nii Rootsis kui ka Saksamaal on lahtist piima müügil harilikkudes toiduainetekauplustes, kusjuures piima ja selle üksikute liikide müügiks ruumikas äris n. n. piimakamber on ehitatud, mis muust poeruumist laeni täiesti eraldatud; piimakambri esikülje ülemine

osa on harilikult klaasist, nii et igale poesviibijale piimakambri seemus näha on. Kambri sisemised seinad on glasuurkiividest, vastasel korral aga õlivärviga kaetud. Piimaannud asuvad külma veega täidetud reservuaaris, mis võimalikult veevärgiga ühendatud, kuna ühendus piimakambri ja poeruumi vahel sünnib rullidel lahti ja kiimi tõmmatava ukse kaudu.

Lahtise piima ja selle üksikute liikide müük eelpooltoodud sisseseade juures vastab rahva tervishoiu nõuetele täieliselt, võimaldab sellekohaseid vähem kulukaid ümberehitusi toiduainetekauplustes (seal, kus ruumid seda lubavad) ja, mis peasi, ei mõju piima kui esimese järgu tähtsusega toiduvahendi hinna peale kuigi tunduvalt. Ei tohi unustada, et iga uuendus majandusalal, mis sel määral uusi kulusid juure toob, ka elukallidust tõstab. Kauba kõrgema kvaliteedi ja selle madalama hinna garanteerib meile omavaheline, vaba võistlus kaubanduses, kuna monopol ehk sellele lähedane olukord rahvamajanduse huvides sugugi soovitatav pole.

Arvestades meie üldise olukorraga, ei saa pooldada, et „Tallinnas piimaga ja piimasaadustega kauplemise kohta käivas sundmääruses“ kavas §§ 23, 24, 30 ja 32, toiduainetekauplustes lahtise piima ja selle üksikute liikide müügi täiesti ära keelavad ja näevad ette spetsiaalpiimakauplused, mis peavad vastama mitmetele erinõuetele, nagu isolatsioon elukorteritest, põhjalikud ümberehitused jne. Minimaalsete jõupingutustega saavutaksime maksimaalseid tagajärgi, kui asuksime kõne all oleva küsimuse lahendamisel ülalkirjeldatud kuldsele kesktele.

Linakasvatuse seisukord Eestis.

1927. a. kasvupind ja kogutoodang suurenenud.

Kasvupind.

Vaatamata sellele, et meie põllumajanduses järjest suuremat rõhku pannakse karjapidamisele, kasvatatakse lina siiski kaunis rohkesti ja selle kasvupind ei ole tagasi läinud, vaid on vähehaaval isegi suurenenud. Nii oli 1922. a. lina kasvupind 23.949 ha, 1923. a. 30.637 ha, 1924. a. 30.721 ha, 1925. a. 45.660 ha, 1926. a. 33.765 ha ja 1927. a. 35.648 ha. Välja arvatud 1925. a., mil kasvupind oli erakordselt suur, näeme siin järjekindlat tõusutendentsi. Erakordselt suur kasvupind 1925. a. oli tingitud kõrgeist linade hinnast 1924. a., mis põllumehi avatles rohkem lina külma. Sellele kõrgusele lina kasvupind aga ei jäänud, vaid langes tagasi, sest 1925. a. hinnad ei rahuldanud linakasvatajaid. Ka 1926. a. pü-

sisid linahinnad madalatena. 1927. a. külviajaks tõusid aga hinnad märksa ja kuna ka nõudmine oli elav, siis õhutas see põllupidajaid jälle rohkem lina külma. Viimane asjaolu põhjustaski kasvupinna tõusu 33.765 ha pealt 1926. a. 35.648 ha peale 1927. a.

Linasaak.

Linasaak Eestis on üldiselt madal ja areneb mitte tõusu, vaid languse sihis, nagu järgnev arvustik näitab.

Linakiusaak 1922.—1927. a.:

	Kogusaak tonnides.	Keskmiselt ha-lt kg.
1922. a.	9.423,0	393
1923. a.	9.824,6	321

	Kogusaak tonnides.	Keskmiselt ha-lt kg
1924. a.	10.742,6	350
1925. a.	13.623,9	298
1926. a.	9.264,7	274
1927. a.	9.647,0	270

Siit näeme, et kiusaak on järjest vähenenud, langedes 393 kg. pealt 1922. a. 270 kg. peale 1927. a. 1927. a. halvast lina kasvamist pöud; vihmad tulid hiljem, kui lina juba küpsemas oli, ja ei parandanud seepärast põua haavu. Varakult külvatud linapõlde hoidis kaua kinni külmed kevad. Kõige selle tõttu kasvas lina lühike ja vähese kiuanniga. Viie aasta (1921.—1925.) keskmisest on 1927. a. kiusaak 24,2% madalam. Seemnesaak oli 1927. a. sama viie aasta keskmisest madalam 18,6%.

Väärtuse järele peetakse 1927. a. kiusaaki keskmisest paremaks.

Madalat linasaaki ei põhjusta meil mitte ükski halvast aastast, sest need kuus aastat, mille kohta ülal saagid toodud, ei olnud ju kõik ikaldusaastad, vaid siin mõjub kaasa ka asjaolu, et linale vähe tähelepanu pühendatakse. Põllupidajad on hakanud suuremaid tulusid hankima kar-

japidamisest, sigadepidamisest (peekonisead) jne., kuna lina on jäetud tahaplaanile. Viimane nähtus tuleb aga kahjuks nii põllupidajatele endile (pro linakasvatajatele) kui ka kogu meie rahvamajandusele.

Kuna igal aastal ikkagi küllalt suur pindala lina all seisab, siis peaks ka rohkem hoolitsetama, et see rahuldavat tulu annaks. Maapind isenesest pakub saagi suurendamiseks küllalt võimalusi, eriti Lõuna-Eestis, kust ka kõrgeväärtuslikum lina tuleb.

Võrdluseks toome Saksamaa statistika andmete järele arvud teiste riikide linasaagi kohta.

Linasaak 1926. a.*):

Belgia — 1.450 kg. hektaarilt, Prantsusmaa — 464 kg., Iirimaa — 500 kg., Läti — 500 kg., Leedu — 450 kg., Poola — 520 kg., Tschehhoslovakkia — 500 kg. Eesti saak on näidatud 300 kg. hektaarilt, mis aga tegelikult oli 274 kg:

Nii seisame meie kõikidest loetletud linakasvatuse maadest oma linasaagiga kaugel taga, teiste hulgas ka Lätist ja Leedust. Belgia linasaak ületab meie saagi enam kui viiekordselt.

Lina suurmüügi hinnad olid börsikomitee noteerimisel (puuda eest sentides).

1927. a.

	Liivi R.	Petseri.	Võru.	Tartu
Jaanuaris	1250—1350	1400—1500	1400—1500	1300—1400
Mais	1800—1950	1900—2200	1900—2150	1800—1950
Oktoobris	2750—3200	2850—3200	2800—3100	2750—2950
Detsembris	2300—2350	2650—2700	2500—2600	2300—2350

1928. a.

Jaanuaris	2350—2600	2650—2850	2500—2700	2350—2650
Veebruaris	2650—2800	2850—3100	2850—3050	2650—2800
Märtsis	2650—2750	2900—2975	2800—2900	2600—2700
Aprillis	2600—2650	2850—2875	2800—2850	2600—2650

Seega olid lina kõige kõrgemas hinnas oktoobrikuus 1927. a. ja veebruarikuus 1928. a. Märtsi- ja aprillikuus k. a. on linahinnad, veebruarikuu hindadega võrreldes, vähe lõdvenenud.

Linade ja takkude väljavedu.

Linade väljavedu arenes järgmiselt: 1922. a. — 9.659 tonni, 1923. a. — 9.327 tn., 1924. a. — 10.433 tn., 1925. a. — 7.574 tn., 1926. a. — 10.327 tn. ja 1927. a. — 8.794 tonni. Väärtuse järele miljonites markades olid vastavad arvud: 988, 1.085, 1.690, 1.287, 1.171 ja 1.037. Nagu siit näeme, oli kvantumi järele kõige suurem väljavedu 1924. a. ja 1926. aastal (üle 10.000 tonni), kus-

juures 1924. aastal suure kvantumiga ka suur väärtuse kogusumma kaasas käis, kuna 1926. a. saadud summa väljaveetud kvantumi kohta väike on. Seletatav on see kõrgete hindadega 1924. a. ja madalate hindadega 1926. a.

Takkude väljavedu on olnud järgmine: 1922. a. 405 tonni 23,3 milj. marga väärtuses, 1923. a. 919 tn. ja 58,3 milj. mk., 1924. a. 859 tn. ja 83,4 milj. mk., 1925. a. 466 tn. ja 40,4 milj. mk., 1926. a. 1.155 tn. ja 95,9 milj. mk., 1927. a. 1.157 tonni 84,4 milj. marga väärtuses.

*) Need andmed saadud Eesti saatkonnalt Berliinis.

Protsentuaalselt and-id lina ja takud 1922.—1927. a. kogu väljaveost: 21%, 20%, 22,6%, 13,7%, 13,2% ja 10,6%.

Riikide jarele on 1927. a. lina ja takud läinud (klambrites 1926. a. vast. arv):

	Linad, tonnides.	Takud, tonnides.
Belgia	4.420 (4.222)	194 (429)
Inglismaa	3.026 (1.577)	667 (319)
Saksamaa	802 (442)	124 (—)
Prantsusmaa	222 (3.457)	— (345)
Soome	134 (402)	125 (324)
Rootsi	108 (36)	16 (21)

Silma torkab Inglismaa osatähtsuse tõus 1.577 tonni pealt 1926. a. 3.026 tonni peale 1927. a. ja Prantsusmaa osatähtsuse täielik kokkukui-vamine — 3.457 tonni pealt 222 tonni peale. Prantsusmaa asemel tuli 1927. a. kolmandale kohale Saksamaa.

1928. aasta 1. veerandil veeti lina välja 2.642 tonni 443,1 milj. marga (per sendi) väärtuses ja takku 332 tonni 35 milj. marga väärtuses. Linast läks 1.300 tonni Belgiasse, 951 tonni Inglismaale, 191 tonni Soome ja ülejäänud 200 tonni Saksamaale, Prantsusmaale, Poolasse ja Läti maale. Takkudest läks suurem osa Inglismaale ja Soome.

Linakaupmeeste ja põllupidajate käes olevaid linatagavarasid arvatakse 1200—1400 tonni peale.

Linade kontroll.

Linaekspordööriid peavad endid kaubandus-tööstusministeriumis registreerima. Väljaveetavate linade saadetised kontrollitakse kaubandus-tööstusministeriumi linapraakerite poolt. Linad peavad sortide järele ja ühtlaselt olema praagitud ja pakitud. Takud kontrolli alla ei käi.

Linade pealt võetakse väljaveotolli: toore ja puhastatud lina pealt 0,065 klfr., Codilla pealt 0,035 klfr. per klgr. brutto. Ropsitakud tolli alla ei käi. 1928. a. on üks kuldfrank arvatud 0,73 Ekr. Peale tolli tuleb veel maksa iga puuda (16,38 kg.) linade pealt 5 senti praakermaksu. Takud on sellest maksust vabad.

Linaekspordööriid.

Eestis ostavad lina kokku ja ekspordeerivad erafirmad. Registreerinud on endid üldse 19 ekspordööri. Nendest on suuremad:

Schmidt, H. D. — Pärnu, Pühavaimu t. 8.
 Jakob Jacke ja Ko. — Pärnu, Kuninga t. 28.
 Malkolm ja Ko. — Tallinn, S. Tatari t. 21-b.
 A. H. Whishaw ja Ko. — Tartu, Tiigi t. 39.
 Association Linière — Tallinn, Tõnismägi 9.
 C. F. Leihberg — Tartu, Tähc t. 28.
 Th. Glayhills & Son — Tallinn, Brokusmägi 14.
 Rotermanni tehased — Tallinn, Jaama t. 1.
 Th. Aunap — Viljandi.
 Juck, Kurruk ja Lell A.-S. — Tartu.

Riigikohtu seletus õllemüügiloa andmise kohta.

(Administratiivosakonna toimetus nr. 249^{II} — 1958. a.)

27. märtsil s. a. arutas riigikohus N. N. kaebust aktsiisi peavalitsuse otsuse peale õlleloa mitteandmise pärast. Avaldame otsuse, mis riigikohus selles asjas teinud, asjaomastele kaupmeesteringkondadele teadmiseks, jättes arusaadavatel põhjustel kaebaja nime nimetamata.

Käesoleva asja arutanud ja prokuröri arvamise kuulanud, leiab riigikohus, et kaevatud aktsiisi peavalitsuse otsus N. N.-le õllemüügiloa mitteandmise asjas tuleb tühistada järgmistel põhjustel:

1). Riigikogu poolt 10. 5. 1927. a. vastuvõetud piirituse ja alkoholiliste jookide müügiseaduse (R. T. nr. 50 — 1927) § 4 järele sünnib õllemüük õllekauplustest aktsiisi peavalitsuse loaga, kokkuleppel politsei peavalitsusega, kuid käesoleval juhul N. N. palve kohta õllekaupluse loa saamise asjus puudub politsei peavalitsuse armine.

2). Nagu aktsiisi peavalitsuse kirjust 20. 2. 28. a.

nr. 8321 nähtub, on N. N.-i 1927. a. 31. augusti palve rahuldamata jätmise põhjuseks olnud asjaolu, nagu oleks N. N. seisnud eeluurimise all (315 p. 3). Kuid asjatoimetuses puuduvad täiesti andmed selle kohta, et N. N. oleks kohtu-uurija poolt vastutusele võetud mõnesuguse süüteo pärast, sest eeluurimise all olevaks isikuks loetakse seda, kellele kohtu-uurija poolt teatav süüdistus ette on pandud.

3). Tuleb tähendada, et ekslik on aktsiisi peavalitsuse arvamine, et ta ei ole üldse kohustatud põhistama oma otsusi alkoholiliste jookide müügi lubade andmisest äraütlemise kohta, sest tähendatud loa andmine kuuluvat tema diskretsiiooni võimupiirkonda. Kuigi maksev seadus ei kohusta aktsiisi peavalitsust igal juhul alkoholiliste jookide müügi lube andma, siiski ei saa sellest järeldada, et peavalitsus võiks kodanikule, kelle õigused alkoholiliste jookide müügikoha pidamiseks ei ole piiratud ja kes müügiloa saami-

seks ettenähtud vormilised nõuded on täitnud, loaandmisest ära ütelda, ilma et ta seda äraütlemist põhjendaks, sest maksva korra järele on asjast huvitatud isikutel õigus edasi kaevata, kui otsus neid ei rahulda, ja kõrgem asutus või adm.-kohus ei saa kaevatud otsuse seaduspärasust hinnata, kui see on põhjendamata.

Kõigil neil põhjustel ja adm. k. k. § 21 ja 22 p. 2 põhjal otsustas riigikohus: aktsiisi peavalitsuse otsus, mis teada antud N. N.-le aktsiisi peavalitsuse poolt ametliku postkaardiga 13. jaanuarist 1928. a. nr. 7103 all, tühistada ja asi akts. peavalitsusele uueks ot-ustamiseks saata.
A. K.

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA TEATEID.

Kaubandus-tööstuskoja nõukogu koosolek 22. mail 1928. a.

Kaubandus-tööstuskoja nõukogu pidas 22. mail s. a. oma järjekorralist koosolekut, millest osa võtsid nõukogu esimees hr. K. Päts, liikmed hr. hr. M. Veeber, J. Kops, Fr. Lätte, A. Maanidi, K. Koppel, O. Zimmermann, R. Tofer, P. Luksapp, C. Vachmann ja P. Lemming. Puudusid nõukogu liikmed hr. hr. E. Säk ja H. Neuhäus.

Sõnaõigusega võtsid nõukogu koosolekust osa juhatuse aseesimees hr. E. Rosenvald, Koja direktor M. Hurt, nõunikud R. Berendsen ja K. Mauritz, sündik. M. Pung, pearaamatupidaja J. Tinn ja V sektsiooni sekretär P. Huik.

Koja 1927. a. aruanne.

Esimese päevakorra punkti all vaadati läbi juhatuse poolt nõukogule esitatud Koja 1927. a. tegevuse ülevaade ja rahaline aruanne. Rahaline aruanne on revisjonikomisjoni poolt läbi vaadatud ja õigeks tunnistatud. Aruanne otsustatakse peakoosolekule kinnitamiseks esitada ja enne peakoosolekut Koja liikmetele trükitult kätte saata.

Koja peakoosoleku küsimus.

Juhatus aseesimehe hr. E. Rosenvaldi ettepanekul otsustatakse Koja peakoosolek kokku kutsuda 4. juunil s. a. kell 3 p. l. järgmise päevakorraga:

1. Peakoosoleku juhataja ja sekretäri valimine.
2. Koja 1927. a. tegevuseülevaate ja rahalise aruande kinnitamine.
3. Jooksvad küsimused. —

Muudatused Koja koosseisus.

Koja I sektsioonist lahkunud liikme hr. Georg Vildti asemele kinnitab nõukogu juhatuse ettepanekul koja liikmeks järjekorralise kandidaadi hr. Rudolf Jaska.

V sektsioonist väljalangenud liikme hr. A. Palmi asemele kinnitatakse järjekorraline kandidaat hr. Adolf Grünberg.

Koja III sektsiooni liikmete õppereis.

Koja juhatuse paneb nõukogule ette heakskiitmiseks III sektsiooni protokollil väljavõtte nr. 4/49 1928. a. kavatsuse kohta saata Lääne-Euroopasse õppereisile III sektsiooni liikmed hr. G. Vatseli, J. Masmanni, J. Karu ja A. Tupitsi. Reisikulude osaliseks katteks palub sektsioon määrata sektsiooni 1928. a. eelarves punkt 3, lit. b. all ette nähtud summast Kr. 400.— Nõukogu kinnitab juhatuse ettepaneku.

Nõukogu liikme Fr. Lätte ettepanek õppereisist osavõtjate arvu suurendada 1 isiku võrra ja määralava krediidid suurendada Kr. 500 peale, lükatakse hääletenamusega tagasi.

Eesti-Jaapani kaubaleping.

Kaubalepingu kava on välisministeeriumi poolt Kojale arvamise avaldamiseks saadetud. Juhatus ettepanek kava heaks kiita kinnitatakse nõukogu poolt ja ühtlasi avaldab nõukogu soovi, et kauba päritolutunnistuste väljaandmine koondataks Koja kätte, kes oma äranägemisel vastavate tunnistuste väljaandmist korraldaks. —

Tehnilise hariduse korraldamise küsimus.

Kaubandus-tööstusministeerium on Kojale saatnud seisukoha võtmiseks tehnilise hariduse korraldamise seaduse eelnõud. Koja juhatuse omalt poolt on moodustanud erikomisjoni nende eelnõude läbivaatamiseks. Erikomisjon leiab seaduseelnõud vastuvõetavad olevat. Ka juhatuse on ühinenud erikomisjoni arvamise. Nõukogu otsustab juhatusele ülesandeks teha selle küsimuse igakülgseks läbiarutamiseks korraldada laiem nõupidamine, millest võtaksid osa ka need asutused ja isikud, kellest teada, et nad

seni teoksil olva tehnilise hariduse ümberkorradamise vastu on seisnud.

Jooksvate küsimuste all arutati veel mõnesuguseid vähem tähtsaid Koja sisemisi asju. —

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Väliskaubandus 1928. aasta I. veerandil.

Bilanss sisseveo tugeva tõusu tõttu 3,4 miljoni krooniga passiivne.

Välislaen ja hoisummade jõudne kasv pankades, tugevalt aktiivne bilanss läinud aasta väliskaubanduses, rahandusliku seisukorra üldine kõvenemine ja rahasüsteemi viimine kullaväärtsuliku krooni alusele ja krediidiusalduse kasvamine meie vastu välismaail ühelt poolt ning põlusaagi osaline ikaldumine läinud põllumajandusaastal teiselt poolt — löid käesoleva aasta aluks olukorra, mille järele juba ette võis arvata, et kaupade sissevedu meile aasta esimestel kuudel eriti elavaks muutub. Tegelikult on see ka nõnda kujunenud.

Esimesel veerandaastal veeti kaupu sisse 85.126 tonni 26.946.829 krooni väärtuses ja välja 46.986 tonni 23.526.122 krooni väärtuses. Läinud aasta sama aja kohta olid vastavad arvud: sisseveos 72.044 tonni 18.625.120 krooni *) väärtuses ja väljaveos — 50.352 tonni 17.554.820 krooni *) väärtuses. Siit näeme, et sissevedu on käesoleva aasta esimesel veerandil, võrreldes läinud aasta sama ajaga, suurenenud 8,32 milj. kr. ja väljavedu 5,97 milj. kr. ja et bilanss näitab sisseveo ülekaalu 3,4 milj. krooni ulatuses 1 milj. krooni vastu 1. a. esimesel veerandil. Sellest passiviteedist langeb lõviosa märtsikuu arvele. Üsikutu kuude bilansid osutuvad järgmiseks: jaanuarikuus — sisseveo ülekaal 337 tuhat krooni, veebruarikuus — väljaveo ülekaal 248 tuhat kr. ja märtsikuus — sisseveo ülekaal 3.427 tuhat krooni.

Vaadeldes sisse- ja väljavedu üksikute kaubarühmade järele näeme, et nii üks kui teine läinud aasta vastavast arvustikust mitmeti lahku läheb. Tugevalt suurenes põllusaaduste, seemnete, kiivainete ja tekstiilsaaduste sissevedu, vähemal määral nahkade, metallkaupade, kivimuldade ja keemiaainete sissevedu. Vähenes kivisöe sissevedu. Väljaveos suurenesid tunduvalt karjasaadused, nahad, kiained ja tekstiilkaubad ja vähemal määral põllusaadused, elusloomad, paber, töö-jõumasinad ja õlid-rasvad. Vähenes puu ja puutööstussaaduste ja vanaraua väljavedu.

Riikide osatähtsus meie sisse- ja väljaveos k. a. esimesel veerandil on eelmise aasta sama ajaga võrreldes mitmeti muutunud. Erakordselt suureks kasvas sissevedu Saksamaalt (4,94 milj. kr. pealt 8,56 milj. kr. peale). Suurenemine on siin sündinud kõige rohkem kaerte, rukki ja tekstiilsaaduste arvel. Sissevedu A. Ühisriikidest näitab ka tunduvat suurenemist. Vähemal määral suurenes sissevedu Inglismaalt, Hollandist, Lätist, Prantsusmaalt, Tšehhoslovakkiasst ja Daanist. Vähekesel langes sissevedu N. Venemaalt, Poolast ja Soomest.

Välja veeti kaupu märksa rohkem kui läinud aasta esimesel veerandil: Belgiasse, Inglismaale, Soome, Prantsusmaale ja Am. Ühisriikidesse. Vähem tõusis väljavedu Läti, Rootsi ja Saksamaale. Teiste riikide osatähtsus jäi kasendiseks või muutus hoopis vähe.

Üksikasjalise ülevaate veerandaasta väliskaubanduse kohta kaubarühmade ja riikide järele annavad alljärgnevad tabelid.

	S i s s e v e d u			V ä l j a v e d u		
	Tonnid	Kroonid	% üldväärt.	Tonnid	Kroonid	% üldväärt.
Belgia.....	4.309	594.283	2,2	3.214	1.424.448	10,3
Hollandi.....	1.167	542.919	2,0	1.121	115.834	0,5
Inglise.....	8.642	2.355.019	8,7	12.039	5.847.496	24,9
Leedu.....	—	—	—	323	407.643	1,7
Läti.....	1.164	881.179	3,3	5.052	1.634.887	6,9
N. S. V. L.....	9.569	1.724.110	6,4	6.782	1.885.628	8,0
Poola.....	5.460	1.275.985	4,7	—	—	—
Prantsuse.....	391	1.154.929	4,3	1.989	427.627	1,8
Rootsi.....	4.909	925.406	3,4	4.922	885.803	3,6
Saksa.....	31.133	8.557.943	31,8	3.493	5.692.618	24,2
Soome.....	731	423.453	1,6	2.700	1.503.469	6,4
Daani.....	460	398.630	1,5	559	686.944	2,9

*) Margad arvatud ümber kroonideks kursiga 1 kr. = 100 mk.

	Sissevedu			Väljavedu		
	Tonnid	Kroonid	% üldväärt.	Tonnid	Kroonid	% üldväärt.
Tshehhoslovakkia	891	658.454	2,4	—	—	—
Ühisriigid	11.846	4.731.830	17,6	2 663	769 211	3,3
Muud riigid	4 394	2.722 688	10,1	2 129	1.294 514	5,5
K o k k u	85.126	26.946.829	100	46.986	23.526.122	100

Näitused ja laadad.

Kaubandus-tööstusministeerium on järgmistele näitustele ja laatade pidamiseks luba annud:

Eesti Põllumeeste Seltsile, Tartus, põllumajandusliku näituse juures 31. aug. kuni 3. sept. k. a. tööstusosakonna korraldamiseks.

O/Ü. „Kodukäsitöö“, Tallinnas, kodumaal valmistatud käsitööde näitus-basaari korraldamiseks 28. juunist kuni 4. juulini k. a. Tallinnas, laulupeoplatsi juures ja linnas kinnistes ruumides.

„Raadiolehe“ oman. Aug. Kõlmalale, Tallinnas, Börsisaalis, 2. raadiinäituse korraldamiseks 14.—21. oktoobrini k. a.

A/s. „Näitus“, Tallinnas, on kaubandus-tööstusministeerium esimese palvel teatanud, et temal põhimõtteliselt midagi ei ole selle vastu, kui a/s. „Näitus“ oktoobrikuus k. a. korraldab hoonete ja mööbli näitusmessi; kuid enne lõpuliiku loa andmist soovib ministeerium mõningaid muutusi kavandatava näitusmessi kavas, millised soovivad ka palujale teatada.

Eesti-Soome kaubavahetus 1927. a.

Teatavasti on 1. a. Eesti sissevedu Soome 1926. aastaga võrreldes kasvanud 37.524.453 Smk. pealt 57.557.328 Smk. peale, kuna samal ajal Soome sissevedu Eestisse on langenud 21.374.071 Smk. pealt 31.475.068 Smk. peale. Allpool toome tollivalitsuse teated tähtsamate kaupade liikumise suhtes Eesti-Soome kaubavahetuses.

Apelsinide tolli vähendamine.

Praegu võetakse apelsinide ja banaanide pealt tolli 2.40 kuldfranki kilogrammist. Et tulla vastu üldisele nõudele, kavatakse tollimäärade nende ainete pealt alandada 1.00 kuldfrangi kilogrammist, millist sammu kõige lähemal ajal on oodata.

Soome:

Streigiliikumine suureneb. Mai algusest peale tundub, et seisukord tööturul iga päevaga raskemaks muutub. Streigid, olgugi väiksemad, korduvad kord ühes, kord teises paigas. Et tööseisakut ära hoida, on ettevõtjad pea iga nõudmise ja streigiähvarduse puhul püüdnud vastu tulla ja tööliste nõudmisi osalt rahuldanud. Iga järeleandmine ahvateleb aga töölisi teistes ettevõtetes nõudmistega esinema ja niimoodi võtab streigiliikumine ikka rohkem hoogu. „Suomen Sosialdemokraatti“ kirjutab juubeldades, et sel kevadel arenevad jõudsasti palgaliikumine ja kõik seni ettevõtetud streigid oleval tööliste huvides lõppenud. Üksi paariskümnes suuremas ettevõttes oleval palkasid tõstetud 50 pennist kuni 1 Smk. tunnis. Laupäeval 12. mail, algasid streiki ühistegelise „Elanto“ transpordi- ja laotöölised; nõutakse palgakõrgendust 20—25%, 7-tunnilist tööpäeva laupäeviti ja 3-nadalast kuni 1 kuu suvepuhkust aastas. Kuna 2 aasta eest ühistegevuspäeval otsus vastu võeti, mille põhjal ühistegelised ettevõtted streigimurdjate abi tarvitada ei või, siis ähvardab praegu paarisaja autojuhi streik kõiki „Elanto“ ettevõtteid seisma panna. („Elanto“ autojuhid on seni saanud 1.850 Smk. kuus). Palgakõrgenduse nõudmisega on esinenud ka sadamatöölised liit; et liitu kõik Soome sadamad kuuluvad, siis puudutab see nõudmine umbes 10.000 töölise. Senine sadamatöölise töötasu oli kollektiivlepingu järele 10 Smk. meestöölisele ja 8 Smk. naistöölisele, mis nüüd ei rahulda.

Seisukord puuturul. 12. mail kirjutatakse, et pinevuse tõttu puuturul saeveskite omanikkude ühing on otsustanud toodangut piirata. Nüüd kirjutab „Kauppalehti“, et seisukord puuturul oleval paranenud. Inglise ostjad on küll endiselt tagasihoidlikud, kuid selle asemel on nõudmine teistes riikides puukauba peale suurenenud, nagu Prantsus- ja Saksamaal, Hollandis ja Daanis. Saeveskite omanikkude liidu kavatsuse puhul produktsiooni vähendada andis

puutööstuse tööliste ametiühisuse liidu esimees intervjuu ajalehile, kus ta toonitab, et seda ettevõtjate kavatsust ei tule tõsiselt võtta, see olevat ainult diversioon, millega tahetakse meeletulu luua ja töölii hiumutada, et nad palganõudmisega oleksid tagasihoidlikumad

Jalanõude hindade tõus. 15. mail Helsingis peetud jalanõudetöösturite koosolekul otsustati jalanõude hindu 10—20% võrra tõsta. Hinna tõusu põhjuseks peetakse naha kallinemist, naha hinnad olevat 1 a. jooksul 75—100% tõusnud, praegu ei olevat ka väljaveateid, et nahahinnad lähemal ajal võiksid langeda.

Sportiriistade tööstusel hea konjunktuur. S. a. esimesel veerandil on spordiasjade läbimüük 1 a. võrreldes 30% võrra suurenenud, hinnad on ka kõvasti tõusnud, mis osalt nahahindade tõusust oleneb. Purjepaate ei tooda enam välismaalt, kõik ehitatakse kodumaal, kuid selle eest on ka tehased tööga ülekoormatud.

Viisumite kaotus. 11. mail kinnitas president lepingu viisumite kaotamise asjus Soome ja Tšehhoslovakkia vahel.

1928. a. esimese veerandi kaubabilanss. Aprillis oli sissevedu 601,8 milj. mk. (1. a. 466,1 milj. mk.), väljavedu 239,3 milj. mk. (1. a. 267,3 milj. mk.). Sissevedu on pea kõikide sisseveokaupade rühmades suhteliselt ühevõrra suurenenud, väljaveo vähenemine s. a. aprillis 28 milj. mk. võrra puukauba ja karjasaaduste arvel.

K. a. esimese veerandi sissevedu oli 2292,2 milj. mk. eest (1927 — 1676,9 milj. mk.) ja väljavedu 983,1 milj. mk. eest (1. a. — 996,5), seega tõusis kaubabilansi passiivsus s. a. esimesel veerandil 1309,1 milj. mk. peale (1927. a. — 680,4 milj.).

Tähtsamate kaupade väljavedu oli esimesel veerandil:

	1928	1927
tselluloos	139.189 tonni	116.562 tonni
saetud puukaup	55.000 knt. m.	69.000 knt. m.
saagimata puu kaup	10.000 „ „	47.000 „ „
vineer	26.070 tonni	17.759 tonni
värtnad	2.036 „	1.676 „
paber	79.882 „	71.201 „
puumass	32.786 „	21.731 „
papp	14.259 „	10.548 „
või	4.563 „	6.252 „
juust	505 „	1.208 „

Rahaturu seisukord on liig suureks paisunud kaubabilansi passiivsuse tõttu raskemaks

muutunud ja on igatahes palju halvem kui läinud aastal sel ajal. Aprilli jooksul vähenesid Soome panga välisvaluuta tagavarad 142 milj. Smk. võrra. Aprilli lõpus olid Soome panga välisvaluuta tagavarad 161 milj. mk. võrra vähenemad kui 1. a.; samal ajal oli liikvelolevate rahamärkide arv 172 milj. mk. võrra suurem kui 1927. a. 30.4. Soome panga sisemaalaenuid olid aprilli lõpus 923 milj. mk. (1 a. 603 milj. mk.). Erapankades on aprilli jooksul hoiusummad kasvanud kõigest 6,2 milj. võrra, samal ajal on väljaantud laenude summa suurenenud 153,1 milj. mk. võrra. 30.4 oli erapankadel kokku hoiusummasid 7505,2 milj. mk. (1927. a. — 6507,1 milj.) ja väljaantud laenusid 8985,1 milj. mk. eest (1927. a. 7535,8 milj.). Nettovõlg väljamaa korrespondentidele kasvas aprilli jooksul 93 milj. mk. võrra ja oli 30. 4 Smk. 213,1 milj.

Rootsi:

I. Majandus.

Aprillikuu alul lahenes konflikt paberi- ja paberimassi- ja puutööstuses. 60.000-st töölisest, kes konflikti tagajärjel töötajaid, pääsid seega uuesti töö juure u. 50.000, kuna ülejäänud 10.000 seni edasi on streikinud. Töölised saavutasid väiksemaid kõrgendusi tunnipalkades. Konflikti lahendamist tuleb pidada kommunistide kaotuseks, kuna viimased lahendamise vastu olid, mis saavutati mõõduka töölisnamuse ja sotsiaaldemokraatide mõjul. Millal mäetööstuskonflikt laheneb, sellest pole viimasel ajal midagi kuulda olnud. Valitsuse vahetalitusel peetakse igatahes läbirääkimisi edasi.

Pika tööseisaku mõju hakkab vähehaaval nähtavale tulema igal pool. Kõige selgemalt näitab seda väliskaubanduse bilanss, mis tänava seetõttu on osutunud suuresti passiivseks, kuna eksport on vähenenud. 50.000 töölehakanud tööliste kaotust saamata jäänud palgana arvatakse kuni 27. milj. kr. peale. Möödunud-aastasele aktiivsele väliskaubandusele on seetõttu tänava vist kriips peale lömmatud, kui tulevased kuud suuremaid väljaverekorde ei saavuta.

Aasta esimese neljandiku sisseveo ülekaal arvatakse tõusvat kuni 130 milj. kroonini, kuna see 1927. a. samal ajal oli kõigest 56 milj. kr. Arvatakse, et töökonflikti tõttu on tänava vähem valmistatud kuni 500.000 tonni puumassi ja u. 70.500 tonni ajalehepaberit ning u. 100.000 standardi puukaupu.

Riigipanga valuutareservid on vähenenud u. 11 milj. kr. võrra, mida aga ei saa töökonflikti arvele panna. Siin on eestkätt põhjuseks suu-

renenud raha väljavoolamine välismaile. Aasta esimese neljandiku jooksul on nimelt väliseid väärtpabereid ostetud u. 66,3 milj. kr. eest, kuni viimane rekord, 1927. a. 3. neljandikul, ulatus kõigest 62,1 milj. kroonini. Osalt selle, osalt aga selle tõttu, et Inglise panga diskontoprotsenti oli kõrgendatud, kõrgendas ka Rootsi riigipank kuu lõpul diskontoprotsenti 1½% võrra.

Turukonjunktuuridest aitas tööseisak veidi parandada puukauba ja paberimassi hindu. Masinatööstusel oli võrdlemisi palju tööd ja olid head väljavaated. Kivitööstus pidas läbirääkimisi Norraga hindade reguleerimise asjus, milles tagajärjed seni veel saavutamata. Laevandus näitas odavatest prahihindadest hoolimata üsna suuri kasusid.

Saksamaa:

Majanduslik ülevaade, märts-apr. Saksamaa majanduskonjunktuuris tulevad viimastel kuudel ikka rohkem ja rohkem nähtavale tundemärgid, et senine alaline tõus on seisma jäämas. Möödunud aastast töota tööliste arvu kiiret vähenemist esimestel kuudel ei ole 1928. aasta esimestel kuudel märgata ja märtsi lõpus oli nende arv ikka veel 11½ miljonit suur. Külma talve tõttu seisma jäänud suured tööstusharud, nagu ehitustööstus ja sellega seotud teised tööstused, ei ole kevade tulekuga mitte sama suurele arvule tööliste töö võinud anda kui möödunud aastal, kus aprillikuu arv juba 600.000 oli langenud (2.000.000 jaanuarikuus) ja nii suure arvu konsumentide ostujõu paranemisega mõjus tingimata ka üldise sisemaa konjunktuuri paranemisele kaasa. Kuigi raua-, terase-, süteproduktioon veel rekordarve näitab, keemiatööstus rekordtulusid aktsionaadile jagab (näiteks on I. G. Farben aktsiaseltsi kasud üksi üle 200 miljoni Saksa marga olnud ja hiiglamahakujutamised ja kulude mahaarvamised ikka veel üle 100-miljonilise puhtakasu jätnud), kaebavad teised tööstused tellimiste puuduse üle ja vähendavad tööliste arvu, iseäranis tekstiiltööstuses. Teiselt poolt kestavad edasi arusaamatused tööliste ja ettevõtjate vahel palgaküsimuses, mahajoosnud lepingud poolte vahel nõuavad uuendust ja seega ka palgaolude paranemist. Saksa seadus annab töoministrile õiguse vahekohtu otsused teha siduvaks pooltele ja seni on ka kõik tülid sel viisil lahendatud, kuid selle nõrk külg on see, et töölised ja töösturid ei katsu isegi leida õiglast kokkulepet — üks nõuab võimalikult palju ja teine pakub võimalikult vähe; otsustaja on

nii-kui-nii vahekohtunik. Suurema tähtsusega on aprillikuu otsus sütekaevandustööliste palga 8% võrra tõsta. Sellele järgnesid kohe kaevanduste nõudmised sütehinda tõsta, millele aga Briti sütekonkurents kitsa piiri seab.

Daani:

1928. a. aprillikuu ülevaade. Kevade tulekuga on tööolud tunduvalt paranenud ja tööpuudus langenud 26% võrra võrreldes tööpuudusega läinud aasta aprillikuus. Üldse hakkavad tööstuses deflatsioonist saadud haavad juba paranema. Seda aga ei või sugugi veel tunnistada põllumajanduse suhtes. Iseäranis raskesti püsivad olukorrad Lõuna-Jüütis, kus rahulolematu talupoegade hulgas ei taha raugeda. Kuid hädakisa pressis, koosolekuil jm. tõstavad põllumehed üle maa. Ei ole siis ka ime, kui pinevusega oodati konflikti põllutööliste ja tööandjate vahel, kelle keskorgamisatsioonid aprillikuus uue kokkuleppe asjas läbirääkimisi pidasid. Tööandjad tahtsid palku 30—40% võrra alandada, töölisel soovust nõudsid palkade kõrgendust. Tänu ainult osavale lepitusvahetalitusele läks korda konflikti ära hoida ja palgad jäid endisteks.

Deflatsiooniga on arusaadavalt langenud kõikide varanduste nominaalväärtus, kuid mitte proportsionaalselt krooni tõusule. Kui 1926. a. jooksul langes varanduste üldine väärtus 6,4% võrra, siis on põllumajanduses see langemine tunduvalt suurem, nimelt 16,8% talukohtade pealt, väiketalude pealt isegi 24%, nagu stat. depart. poolt hiljutiilmunud andmed näitavad. Sama allika järele oli Daani üldine rahvuslik varandus 1927. a. alul umb. 10 miljardit krooni, kuhu hulka aga ei ole arvatud varandused, mille väärtus alla 6.000 krooni. Miljonäre oli samal ajal Daanis kokku 441, kellest 22 omasid üle 5 milj. krooni.

Olude paranemine tööstuses on mõjutanud ka väliskaubanduse elavnemist. Nii oli märtsikuu väljavedu (134 milj. krooni eest) tunduvalt suurem kui läinud aastal samal ajal. Samuti tõusis ka sissevedu (155 milj. kr.) peamiselt õliseemnete arvel (sojaoad, maapähklad, kopra, linaseeme). Vastavalt sellele on siis ka tõusnud Daani seemneõlivabrikute saaduste väljavedu.

Daani stabiilne valuuta ja rahaturu üldine hea seisukord on loonud riigile ka hea usalduse maailma rahaturul. Riik, tundes tarvidust välislaenu järele, tegi pakkumisi

Ameerikale ja resultaadid osutusid paremateks kui võis oodata. Konsortsilt, mille eesotsas seisab „Guaranty Trust Company of New York“, saadi aprillikuus nõusolek 55 milj. dollari laenu peale, 4½ protsendiga ja kursiga 93,037%. See oleks üks suurem välislaen, mis Daani kunagi on teinud. Pealegi võib Daani nüüd olla uhke, et tema esimesena saab P. Am. Ühisriikidest laenu nii madalate protsentidega ja hea kursiga, kuna kõik teised laenu Euroopasse on olnud kallimad.

Sõbralikkude sidemete kindlustamise ja arendamise otstarbel külastas Daanit aprillikuus Belgia kuningas.

Ameerika Ühisriigid:

Puuvilla tarvitamine näitab ametlikkude andmete järele, alates detsembrikuuga 1927. a., kestvat tarvituse vähenemist võrreldes eelmise aastaga. Puuvilla tarvitamine märtsikuus oli 581.318 bales'i, mis on 16% alla 1927. a. sama kuu puuvillatarvitusest Ühisriikides ja samuti ka tunduvalt alla 1926. a. tarvitusest. Tegevuses olevate väärnate arv oli märtsikuus 1.500.000 võrra vähem 1927. a. vastavast arvust. Vaatamata tarvituse vähenemise peale näitab puuvilla hind tõusu, mis peaaegselt tingitud halbadest ilmadest ja teadetest eeloleva saagi kohta. Puuvill kvoteeriti kohalikul turul \$ 28. — b., mis on ligi 25% kõrgem 1927. a. hinnast kohalikul turul.

The Financial Chronicle'i andmete järele on 1-st augustist 1927. a. kuni 13. aprillini s. a. turule tulnud 12.663.909 bales'i puuvilla, mis on tunduvalt vähem 1927. a. vastavast arvust, mil see oli 17.504.093. Põhjapoolsetes osariikides asuvad vabrikud on sama aja jooksul ostnud 1.196.594 bales'i, kuna eelmisel sesoonil osteti nende poolt 1.601.321 bales'i. Nädala jooksul, mis lõppes 14-mal aprillil, veeti Inglismaale 96.798 bales'i puuvilla ja 1927. a. vastaval nädalal 137.622 bales'i. Alates 1. aug. l. a. kuni 13. skp. tõuseb väljaveetud puuvilla hulk Inglismaale 5.929.439 bales'i peale, mis eelmise sesooni väljaveost on tunduvalt väiksem — 9.037.444 b. Kogu väljaveetud puuvilla hulk eelpool tähendatud aja jooksul oli 6.115.745 bales'i ja aasta varem 9.218.109 bales'i.

New Bedford'i puuvillavabrikutes algas 25.000 töölise streiki 10% palgavähendamise vastu, mis puuvillase riide tootmise suuressti vähendab, ehk küll tootmise piiramine selles tööstuses juba õige suureulatuslik on.

Puuvillasaaduste müük niihästi en-gros kui en-detail on püsiv, kuid lahimuügi hulk on alla 1927. a. omast. Ostetakse peaaegselt otsekoheselt kohaselt, mille järele arvatakse, et sesoonsete ilmade tulekuga hulgaliselt tellimisi on oodata. Hindades on õige vähe muutust, ja on kuulda kestvat kaebust vaheste kasude kohta.

Uusi tööstusettevõtteid.

Kaubandus-tootmisministeeriumi tööstusosakond on järgmiste ettevõtete sisseseadmiseks ja tööalgamiseks luba annud:

Albert Lareteille, Tartus, Pihkva tän. nr. 8, kammivalmistamise töökoja sisseseadmiseks ja seal töötamiseks. Töökoja annab 10 töölistele tööd. Jõuandjaks 2 elektrimootorit kogujõuga 3 h.-j. Valmistab mitmesuguseid kamme luust ja kunstsarvest.

Hugo Hoffmannile, Tallinnas, A.-S. „Rich. Mayer'i“ keemiavabriku hoones, põlevkivi uurimise laboratooriumi sisseseadmiseks. Laboratooriumil on jõuandjateks 6 elektrimootorit kogujõuga 12 h.-j. Tööjõudude personaal koosneb 3 töölisest, 3 keemikust ja 1 insem. Ettevõtte eesmärk on põlevkivi ja tema destilleerimistoodete kõigekülgne süstemaatiline uurimine.

Hans Gross'ile, end. Viljandi mõisas, nahaparkimisvabriku sisseseadmiseks. Vabrikul on auruandjaks ja jõuallikaks 16 h.-j. lokomobiil. Töölisi 19. Ettevõttes pargitakse mitmesuguseid nahku pastla-, pinsoli-, juht- ja raagnahaks ning valmistatakse rihma, kroontaldu, saapasääri jne.

L. Lövenstein'ile, Valgamaal, Humuli vallas, ajutise saeveski sisseseadmiseks. Saeveski annab 40 töölistele tööd. Jõuandjaks on lokomobiil, 25 h.-j. Ettevõtte saeb palke ja latta mitmesuguseks ehitusmaterjaliks peamiselt siseturule.

Aug Kingo on oma mehaanilise kudumistööstuse, milline tänini Paldiskis asus, Tallinnasse, Kopli tän. nr. 20-a., üle toonud. Ettevõtte annab 25 töölistele tööd. Jõuandjateks on 5 elektrimootorit kogujõuga 5 h.-j. Valmistab peamiselt siidrikkoo tooteid.

Eestimaa põllusaaduste ümber töötamise o.-ü. „Viru,“ kelle peakontor Tallinnas, S.-Kloostri tän. nr. 22/18 asub, on uue kartulitänklisevabriku sisseseadmistööd alustanud. Vabrik ehitatakse Jõhvi ale-

vi juure Virumaale ja asub osalt ühe-, kahe- ja kolmekordsetes hoonetes. Jõuandjaks on lokomobiil, 58. h.-j. Ettevõtte annab 30 töölistele tood ja valmistab kartulitärklisest peamiselt väljaveoks. Kõne all olev vabrik on ülalnimetatud o.-ü. kolmas ja seetõttu kujuneb viimane suu- rimaks ettevõtteks tähtselt valmistamisel kodumaal.

H. Kærshenstein on Tallinnas, Narva mnt. nr. 4 avanud vihma- kuubede ja -mantlite töökoja, milline esimene sarnane kodumaal. Ettevõtte on asutatud kat- sena; kuid käesoleva aasta hooaeg on näidanud, et säärasel töökojal meie oludes ja tingimustes edu on ja seetõttu on töökoja tööliste arv esialg- se 5 pealt 40 inimese peale tõusnud. Omanik on nüüd, mil ruumid kitsaks jäänud, uute ava- ramate ruumide ja moodsama sisseseade muret- semisele asunud ja loodab nende saamisel ette- võtte tegevust veelgi suurendada.

Karl Lubja, kel tänini Tartus väiketööstusena kübaravabrik oli, on pikemalt õppe- ja tutvunemisreisilt välis- maalt tagasi jõudnud ja oma töökoja laiendamisele asunud. Uus ettevõtte mahutatakse Tartu,

Lutsu tän. nr. 10/12, ja varustatakse moodsate kübaravabriku masinatega ning al- gab igasuguste viilt-, õlg- ja fantaasiakübarate valmistamine. Vabriku juhiks on palgatud vä- lismaalt vastava tehnilise haridusega asjatundja ja hra. Lubja loodab, et tema juba lähemal hoo- ajal uue vabriku tooted turule võib lasta. Ette- võttes leiab esialgu 20 töölist tööd.

Järvakandi klaasivabriku oma- nik ins. G. Lukk ja Tallinnas asuv a.-s. „Hoone“ on ostnud välismaalt 2 iselii- kuvat tank-baggerit, millised maaparandustöö- dele rakendatakse. Nimetatud masinad on esi- mesed sarnased kodumaal ja nende omandajad loodavad baggerite abil maaparandustöid, nagu kraavide kaevamisi, süvendus- ja õgvendustöid ning kivide ja kändude ülesrebinistöid tunduvalt edukamalt ja odavamalt toimida kui tänini; sest baggeri tõmbejõud on kuni 11.000 klgr. ning ta liigub ilma roobasteta. Et riik ülalnimetatud tööde alal üks suurimatest tööandjatest ja kui baggerite peale pandud lootused täituvad, nende tööde teostamine odavamaks muutub, siis on kaubandus-tööstusministerium rahaministeeriu- mile ettepaneku teinud neid baggereid kui esi- mesi lubada tollita sisse tuua. —

Tolliteateid.

Avaldatakse teadmiseks, et tollikomitee ot- sustas tunnistada:

I. A. Sisseveotariifis.

Ümbertöötatud lambanahad, mil- ledelt vill maha aetud, t.-t. § 55 p. 1 ja märkus 4 alla kuuluvaks, kui nahad, millelt karv maha aetud (t.-k. otsus nr. 1666 — 28. 4. 28. a.);

manekkeen, lahtivõetult sisse- toodud: 1) puust ja paberimassist pea ja käed, t.-t. § 51 p. 3 märkus 1 alla kuuluvaks; 2) puust ja paberimassist, kohati linase kangaga ületõmmatud, teised osad ühes jalgadel olevate nahast kingadega, millel papist tallad, t.-t. § 61 p. 5 alla kuuluvaks (t.-k. otsus nr. 1665 — 28. apr. 1928. a.);

katuse-, sein- ja põrandaplaa- did, mis valmistatud asbestist ja tsemendist, olgugi glaseeritud mitmevärvilise pinnaga või kummiga kaetud, t.-t. § 69 p. 4 alla kuuluvaks, kui asbestist teosed teiste materjalide lisanduse- ga (t.-k. otsus nr. 1682 — 5. 5. 28. a.);

tai- ja loomaliimi mehaa-

niline segu „Kepeko-Valkpulver“, t.-t. § 71 p. 7 alla kuuluvaks kui eraldi nimeta- mata mehaaniline segu (t.-k. otsus nr. 1658 — 28. 4. 28. a.);

valgest klaasist purgid, puhutud puuvilja ja lehtede sarnaste märkidega, purgi kael vinditaoline, kaasasoleva metallist kaane pealekeeramiseks, t.-t. § 77 p. 2-b alla kuuluvaks (t.-k. otsus nr. 1696 — 5. 5. 28. a.);

keemiline ühendus tetrakloor- süsinik CCl_4 („Tetra“), t.-t. § 112 p. 1-f. alla kuuluvaks kui „Tetralliini“ sarnane aine tema ots- tarbe poolest (t.-k. otsus nr. 1659 ja nr. 1681 — 28. 4. ja 5. 5. 28. a.);

raudplekist rõhknaelad, millede pead tselluloiidiga kaetud, t.-t. § 154 p. 2 alla kuuluvaks kui raudplekist teosed, kaunistatud, ühes originaalpakisega (t.-k. otsus nr. 1667 — 28. 4. 28. a.);

majapidamises tarvitav ved- ruga lauakaal t.-t. § 168 p. 1-b alla kuu- luvaks kui lauakaal (t.-k. otsus nr. 1691 — 5. 5. 1928. a.);

paber, mis kokku kleebitud värvilisest (oma olluses värvitud) ja valgest paberist, mille vahel hõre puuvillane kangas, t.-t. § 177 p. 2-f alla kuuluvaks, t.-s. § 216 järele (t.-k. otsus 1687 — 5. 5. 1928. a.);

puuvillased silmkoetud kindad, mille reljeefsed jooned kinda sisemisele küljele puuvillaste lõngade kinnitamise ja väljastpoolt siidniidiga läbiõblemise teel tehtud — kinnaste avauste ääred kaunistatud juurepandud sama materjaliga, mis kaunistatud maalimise teel tehtud ilustustega, t.-t. § 204 p. 3-a. + 20% + 20% alla kuuluvaks, arvesse võttes t.-t. § 204 märkust ja üldist märkust 7 t.-t. §§ 183—209 juures (t.-k. otsus nr. 1678 — 5. 5. 28. a.);

puuvillased silmkoetud kindad, mille avauste ääred kaunistatud siidiga väljaõmmeldud sama materjaliga, t.-t. § 204 p. 3-a. + 50 prots. arvesse võttes üldist märkust 7 §§ 183—209 juures (t.-k. otsus nr. 1678 — 5. 5. 28. a.);

kunstiidist põimitud paeltest kokkuõmmeldud kübarad, t.-t. § 205 p. 1 alla kuuluvaks (t.-k. otsus nr. 1664 — 28. 4. 1928. a.);

paberist punutud kunstiidiga segatud paeltest kübarad, t.-t. § 205 p. 4 alla kuuluvaks (t.-k. otsus nr. 1664 — 28. 4. 1928. a.);

laste muusikariist „Mignon Concert“, mis koosneb väikesest kastist ja temasse paigutatud mitmesugustes pikkustes traatidest, mis metallkeelena pulgakeseaga pealelöömise teel kindlaid heliredeli hääli annavad, t.-t. § 215 p. 2 alla kuuluvaks kui laste mänguasjad t.-t. § 172 märkus 3 kohaselt (t.-k. otsus nr. 1663 — 28. 4. 28. a.);

huulepumati vasest toos, mis koosneb kahest teineteisese käivast pikergusest kapslist, t.-t. § 215 p. 3 alla kuuluvaks kui pudukaup lihtsast metallist (t.-k. otsus nr. 1662 — 28. 4. 28. a.).

Uusi seadusi ja määrusi.

R. T. 34 (27. apr. 1928.). Välisministeeriumi teadaanne Eesti-Läti vahelise ajutise majanduslepingu ratifitseerimisest ja jösse astumisest (16. 4. 28.).

R. T. nr. 35 (2. mail 1928.). Määrus kuldfrangi kursi kohta tolli- ja sadamamaksude võtmisel (kursi endine: 1 kfr. = 0,73 kr.).

Reisijate- ja pagasiveo rahvusvaheline tariif Eesti, Läti, Leedu ja Poola raudteejaamade vahel ühelt poolt ning Belgia, Prantsuse ja Inglise raudteejaamade vahel teiselt poolt (maksev 1. maist 1928. a.).

R. T. nr. 34 (11. mail 1928.). Tuletikude valmistamise ja müügi seadus.

Selle seaduse põhjal tunnistatakse tuletikude ja nende poolvabriikatide valmistamine ja müük riigi ainuõiguseks, missuguse ainuõiguse vabariigi valitsus annab 28 aastaks Eesti eraseltsile, mis moodustatakse järgmistest Eestis töötavatest tuletikuvabrikutest: a.-s. Jul. Trumm ja Ko., a.-s. Ed. Pohl, a.-s. Lendra, a.-s. Paul Eiche ja a.-s. Baltika. Seltsi põhikapital on kindlaks määratud 4 milj. krooni peale, mis jaotatud aktsiateks, nimihinnaga sada krooni igaüks. Ainuõiguse kasutamise eest peab selts riigile maksuma ühekordselt 3 miljonit krooni ja kindlustama välislaenu 7 milj. kr. suuruses riigi või

riigi poolt garanteeritavate 6-protsendiliste väärtpaberite vastu. Väärtpaberite kurss ei või olla 1928. a. alla 87%, 1929. a. — alla 90%, 1930. a. ja hiljem — alla 92% paberite nimisummast. Selts peab täielikult rahuldama sisemaa tuletikkude tarviduse, lastes müügile vastava arvu toose, mis peavad olema valmistatud Eestis.

Tikud peavad olema head ja üks toos peab sisaldama 45—75 tikku. Peale selle peab selts tikke välja vedama: 1928.—1930. a. igal aastal vähemalt 90 milj. toosi ja igal järgmisel aastal, kuni ainuõiguse kestvuse lõpuni, vähemalt niipalju, nagu aastatel 1922.—1926. keskmiselt on välja veetud. Aktsiisimaks on 120—150 tuhat krooni aastas.

Tuletikutoosi müügihind sisemaal määratakse kindlaks iga kuue kuu kohta erilise komisjoni poolt, millesse kuulub 2 vabariigi valitsuse poolt nimetatud esindajat ja 2 liiget seltsi poolt.

Ainuõiguse kasutamisele asudes peab selts tema vabrikutes töötavate tööliste töötasu kohe tõstma 10% võrra.

Ainuõiguse kasutamise lõppemise korral on vabariigi valitsusel õigus oma valiku järele üht seltsile kuuluvatest tikuvabrikutest omandada raamatutejärelise maksuse alusel.

Turgude ülevaade.

Linaturu seisukord.

Linavabrikute osaline seismapanek on turu peale niivõrra mõjunud, et vaatamata äärmise kaubapuuduse peale hinnad püsima on jäänud. Arvestades aga kahjudega, mis vabrikute osaline töö välja kutsub, on lina ümbertöötava tööstuse seisukord kaunis raske.

Märtsi- ja aprillikuu andmed näitavad ka, et kõikides lina kasvatavates maades suurt rõhku tuleva aastase lina külvipinna suurendamise peale pannakse. Saksamaa möödunud aastane külvipind oli õige tunduvalt vähenenud, 22.207 hektaari asemel oli lina all ainult 15.492 hektaari. Riigipäeva poolt vastuvõetud otsus lina kasvatamist erikrediitidega tõsta, toob arvatavasti häid tagajärgi, kuid Saksamaa oma tootmisloos katab ainult väikse osa tarvidusest.

1927. a. on Saksamaa üldse sisse vedanud välismaalt 223 tuhat dz — 94 tuhande dz vastu 1926. aastal.

Maade järele on esimesel kohal

Belgia	60,6	tuh. dz.
Vene	54,5	„ „
Leedu	44,5	„ „
Hollandi	21,1	„ „
Läti	18,	„ „
Eesti	3,8	„ „
Poola	2,8	„ „

Belgia lina tähtsus Saksamaale on järkjärgult kasvanud:

1925. a. veeti sisse Belgiast	51,4	tuh. dz.
1926. a. veeti sisse Belgiast	53,8	tuh. dz.
1927. a. veeti sisse Belgiast	60,6	tuh. dz.

Eesti lina väljavedu Saksamaale on kiiresti vähenenud:

1925. a. veeti sisse Eestist	14	tuh. dz.
1926. a. veeti sisse Eestist	7	tuh. dz.
1927. a. veeti sisse Eestist	3,8	tuh. dz.

Eesti on oma lina külvipinna järele oma keskm. 30 tuh. hektaariga 5. kohal: Vene (1574

Eesti Speditsiooni A/S. end. Kniep & Werner

(asut. 1870. a.)

Aktiva.		äriseis 31. detsembril 1927. a.		Passiva.	
Kassa ja jooksv. arved pankades	Emk. 899.486.—	Põhikapital	Emk. 21.500.000.—		
Välis-aha	„ 60 631.—	Tagavarakapital	„ 316.000.—		
Vekslid	„ 9.587 650.—	Pensionikapital	„ 190 400.—		
Elektrivalgustuse sisseseaded	„ 145 635.—	Kreeditorid	„ 38.269.909.—		
Elus ja elutu inventar	„ 180.405.—	Kahtlased võlgnikud	„ 123.980.—		
Liikuv varandus	„ 1.198.542.—	Üleminevad summad	„ 56.654.—		
Deebitorid	„ 30.386.877.—	Hüpoteegid	„ 10.000 000.—		
Liikumatu varandus	„ 20.300.000.—	Liikuva varanduse kustutus	„ 1.055.479.—		
Hüpoteegid	„ 10.000.000.—	Liikumatu varanduste kustutus	„ 558.400.—		
Üleminevad summad	„ 553.994.—	1926. a. puhaskasu	„ 870.754.—		
Muud aktivad	„ 54.065.—	1927. a. puhaskasu	„ 425.669.—		
	Emk. 73.367.285 —				Emk. 73.367 285 —

Väljaminekud :		Kasu- ja kahju-arve		Sissetulekud :	
Ärikulud	Emk. 6.256.861.—	Speditsioon, kinnisvarad, prot-		Emk. 7.020.366.—	
Kinnis- ja vallasvara kustutused	„ 337.836.—	sendid			
Puhaskasu	„ 425.669.—				
	Emk 7.020 366.—				Emk. 7.020.366 —

Kasujaotus 30. aprillil 1928. a. peetud järjekorralise aktsionääride peakoosoleku põhjal järgmistest summadest:

1927. a. puhaskasu	Emk. 425.669.—
Endiste aastaste puhaskasu	„ 870.754.—
	Emk. 1.296.423 —

Dividendi kupong 1927. a. eest loetakse maksuvetusks.

Tagavarakapitaliks	Emk. 24 000.—
Pensionikapitaliks	„ 21 000.—
Revisjonikomisjoni liikm. tasuks	„ 40.000.—
Erielse tagavarakapitali moodustamiseks	„ 1.000.000.—
Riigimaksude tasumiseks ja ettekandeks tulude arvele 1928. a.	„ 211.423.—
	Emk. 1.296.423.—

J u h a t u s.

t. h.), Poola (109 t. h.), Leedu (81 t. h.), Läti (61 t. h.), Eesti, Belgia (24 t. h.), Prantsusmaa (22 t. h.), Tšehhoslovakkia (22 t. h.), Irimaa 12 t. h.; saagi suuruse järle on ta aga õige madalal kohal.

Saksamaa statistika järele on 1926. a. lina-saagid:

	hekt.	1450 kg. hekt. pealt
Belgia	24.000	464
Prantsusmaa	22.000	500
Irimaa	12.000	500
Läti		450
Leedu		520
Poola		500
Tšehhoslovakkia		300
Eesti		

Kui praegused külvipinna suurendamise plaanid pea kõikides lina kasvatajates maades läbi viiakse (Belgias olevat 2 korda rohkem maad kui 1927. a.), siis võib kindlasti madala lina hinnaga tulevaks aastaks arvestada.

Teravili, kartulid. Teravilja hinnad on jäänud püsima, kuna jahu hinnad seisavad endisel kõrgusel. Veetakse sisse Ameerika rukist, mida noteeritakse hinnaga 3.95 — 4.00 kr. puud. Loodetakse hindade langust. Seemnevilja import oli tänavusel hooajal õige elav, ometi seisid hinnad võrdlemisi kõrged. Külvikaerad noteeriti läinud nädalal 3.90—4.00 kr. puud. Linnaseotri praegu enam sisse ei veeta, kuna õlletehased on endid küllaldaste tagavaradega varustanud. Vähenenud on ka kartuliekспорт, kuna tagavarad on lõppemas. Läinud nädalal noteeriti kartulid 1.80—1.35 kr. puud.

Või, munad, liha, jõutoidud. Võihindades oli märgata kerget langust ja hinnad olid läinud nädalal 45.20—47.20 kr. puud. Munaäri on väga elav. Viimasel ajal eksporteeritakse mune 360 tk. kastis (varemalt 1440 tk.). Kastis hind läinud nädalal oli 29.70 kr., kusjuures üksiku muna minimaalkaal peab olema 60 gr. Lihahinnad seisavad kõrgel; 1. sordi sea-liha 16—17.60, loomaliha 11.8—12 kr. puud. Jõutoitude hinnad seisavad endiselt kõrgel; nisu-klid noteeriti 2.50—2.55 kr. 1.90 kr. vastu läinud aasta samal kuul.

Kolonialkaubad. Suhkruhinnad on endiselt muutumatud. Sool noteeriti 50—52 kr. 54 vastu eelmisel nädalal. Lihahindade tõusmisega on heeringate sissevedu muutunud jälle elavamaks.

Lina d. Linaäri hooaeg on lõppemas. Väljaveoks on lina Eestis veel kõigest 800 tonni ümber. Välismaa tehased ilmutavad elavat ostuhimu ja hinnad püsivad. Petseri lina hinnad on tõusnud 28—28.50 kr. peale.

Metsamaterjalid. Metsalaadimised Inglismaale on alanud ja nähtavasti tõotab puueksport tänavu saada suurem kui läinud aastal. Osa tagavaradest on müüdüd, kuid müümata kauba jaoks on konjunktuur vähem soodus, kuna välismaa ostjad on väga tagasihoidlikud.

Rahaturg on muutumatult voolas. Eksportihooaja algusega on loota veelgi suuremat pakkumist ja nähtavasti vähendatakse 1. juulist protsendimäära veelgi ½-1% võrra. Pankade läbikäigud näitavad tunduvalt suurenenemist.

Toiduainete turg.

London.		Pärnu H. D. "	98,0 - —
29. V. 28. Nisu, kaal—496 Ingl. nli.		Slanetz U/A Medium. "	112,0 — 111,0
Northern Manitoba £	— —55/3	Bacon, kaal 112 Ingl. naela,	
Hard Winter "	— — —	liri sh.	104,0 — 112,0
Rosario Santa "	— —52/—	Daani "	92,0 — 96,0
Jahu, kaal — 280 Ingl. naela.		Kanada "	88,0 — 92,0
Manitoba "	— —39/9	Ameerika "	— — —
Austraalia "	— —37/—	Munad, kaal — 120 Ingl. naela	
Kansas "	— —41/—	Inglise "	10,6 — 13,6
Odrad Kanada Nr. 3, kaal —		liri "	11,3 — 123
370 Ingl. naela. "	— 38/—	Või, kaal 112 Ingl. n.	
California kaal — 424 Ingl.		Hollandi sh.	168,0 — 170,0
naela "	— 48/6	Daani "	179,0 — 180,0
Kaerad, kaal — 320 Ingl. naela		Uus-Meremaa "	144,0 — 174,0
La Plata "	31/9	Austraalia "	142,0 — 160,0
Canada Nr. 2. "	34/6	Argentiina "	146,0 — 158,0
19. V. 28. Linad, cif.		Besti või "	— — —
Riga Z. K. "	103,0 — —	Läti või I sort "	— — —
		" " II, " "	— — —

Hamburg.

29. V. 28. Nisu

Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	280—282
Manitoba, cif 100 kgr. eest term. fl.		16.90
Hard Winter, cif 100 kgr. eest termiin	fl.	15.75
Ameerika jahu, cif. 100 kgr. eest termiin	\$	7—9

Rukis

Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	302.05
Western II, cif 100 kgr. eest	fl.	15.40

Kaerad

Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	276—290
---------------------------	------	---------

26. V 28. Odrad, suve

Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	267—311
---------------------------	------	---------

29. V. 28. Suhkur

C. S. R. Feinkorn, 50 kgr. eest loco	£	14/3
--	---	------

Saksa „Eksport“, 50 kgr. eest termiin

	£	14/4½
--	---	-------

Riis Burmah II, 50 kgr. eest

	„	14/1½
--	---	-------

Rasv

Purelard American, 100 kgr. eest	\$	31½
Steamlard 100 kgr. eest	„	30½

29. V. 28. Või Berliini en gros hinnad, tsentneri eest

	Rmk.	
--	------	--

Sisemaa I sort	„	164
„ II „	„	153
Välismaa I sort	„	190—193
„ II „	„	—
„ III „	„	—
Eesti või	„	170—172
Läti punane	„	169—172
„ must	„	168—171

Välisbörsid :

	L O N D O N										
	15. V	16. V	17. V	18. V	19. V	21. V	22. V	23. V	24. V	25. V	29. V
Frank . . .	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02
Dollar . . .	4.8831	4.8821	4.8821	4.8815	4.8830	4.8828	4.8825	4.8818	4.8825	4.8831	4.8834
Rootsi kroon	18.193/4	18.193/9	18.193/8	18.193/8	18.191/4	18.195/8	18.195/8	18.195/8	18.191/4	18.195/8	18.197/8
Daani kroon	18.198	18.193/4	18.197/8	18.193/4	18.195/8	18.195/8	18.195/8	18.193/8	18.191/4	18.191/4	18.191/8
Norra kroon	18.221/8	18.227/8	18.221/4	18.221/8	18.227/8	18.22	18.22	18.227/8	18.223/8	18.221/4	18.225/8
Saksa mark	20.405/8	20.401/8	20.40	20.398	20.40	20.40	20.397/8	20.397/8	20.39	20.391/4	20.395/8
Soome mark	194.—	193.92	194.—	194.—	194.—	194.—	193.98	194.00	194.00	193.97	193.97
Floriin. . .	12.0943	12.0981	12.0975	12.1012	12.1012	12.0987	12.0987	12.0987	12.0984	12.0981	12.0956
Liir	92.70	92.67	92.61	92.66	92.66	92.69	92.69	92.70	92.67	92.66	92.67
Helveetsia fr.	25.328	25.327/8	25.327/8	25.32	25.33	25.33	25.331/4	25.333/8	25.335/8	25.331/8	25.335/8
Tshehhosl.kr	164.75	164.95	164.75	164.68	164.75	164.75	164.75	164.76	164.68	164.68	164.75
Belgia frank	34.951/4	34.98	34.977/8	34.98	34.978	34.988	34.996/8	34.995/8	34.991/4	34.985/8	34.977/8
Shillingid .	34.70	34.69	34.70	34.69	34.70	34.70	34.70	34.69	34.69	34.69	34.70
Poola slot .											
Pengo . . .	27.96	27.96	27.96	27.96	27.96	27.96	27.96	27.96	27.96	27.96	27.96
Latt	25.20	25.20	25.20	25.20	25.22	25.22	25.22	25.22	25.22	25.22	25.20
Litt	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—
Tsherv. . .	948.—	949.—	949.—	949.—	948.—	948.—	949.—	949.—	949.—	949.—	949.—
Eesti kroon .	18.20	18.20	18.20	18.20	18.177/8	18.17	18.22	18.17	18.20	18.20	18.20
Höbe p/unts	2/3 ^{11/16}		2/3 ^{1/2}	2/3 ^{15/16}	2/4	2/4 ^{3/4}	2/4 ^{1/2}	2/4 ^{11/16}	2/4 ^{7/8}	2/4 ^{9/16}	2/2 ^{1/4}
Plaat. p/unts					300/-307/6						
Kuld p/u. .	84/10		84/11	84/11 ^{1/4}		84/11 ^{1/4}			84/11	84/11	

	B E R L I N										
	14. V	15. V	16. V	18. V	19. V	20. V	22. V	23. V	24. V	25. V	29. V
Naelsterling	20.399	20.405	20.399	20.398	20.401	20.399	20.395	20.385	20.384	20.387	20.388
Frank . . .	16.455	16.455	16.45	16.45	16.45	16.45	16.45	16.43	16.44	16.45	16.44
Dollar . . .	4.179	4.1785	4.178	4.179	4.178	4.178	4.177	4.1765	4.176	4.176	4.176
Rootsi kroon	112.11	112.11	112.11	112.10	112.10	112.05	112.08	112.06	112.04	112.06	112.06
Daani kroon	112.10	112.15	112.11	112.14	112.14	112.14	112.10	112.06	112.09	112.11	112.11
Norra kroon	111.92	111.98	111.91	111.90	111.94	111.95	111.92	111.85	111.09	111.87	111.88
Soome mark	10.518	10.521	10.518	10.52	10.515	10.518	10.518	10.51	10.513	10.513	10.511
Floriin. . .	168.65	168.76	168.62	168.53	168.55	168.57	168.56	168.50	168.51	168.53	168.59
Liir	22.025	22.015	22.02	22.015	22.005	22.01	22.005	22.00	22.05	22.005	22.015
Helveetsia fr.	80.55	80.56	80.54	80.545	80.535	80.535	80.51	80.45	80.47	80.47	80.50
Tshehhosl.kr.	12.384	12.384	12.381	12.384	12.381	12.381	12.378	12.376	12.375	12.377	12.375
Belgia frank.	58.36	58.39	58.295	58.28	58.243	58.305	58.28	58.285	58.225	58.27	58.29

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavaid kaupade nimekiri ja hinnad (en gros).

		Kroonid.			Kroonid.
Jahud: nisu, pehme, kõrgem s.,	pd.	7.90—8.10	Ölikoogid, linaseemne	pd.	3.35
Ameerika ja Inglise			päevalille	"	3.20
" sõre, kõrgem sort			" soja tangud	"	3.40
Ameerika ja Inglise	"	8.—8.15	Jahu, päevalille	"	3.30
"J. Puhk ja Pojad" rukkijahu		4.20—4.30	Segajõutoit I s.	"	3.35
püül		5.40—5.60	II s.	"	2.90
"J. Puhk ja Pojad" suurveski			Mais	"	—
saadused. Hinnad arvatud 50			Suhkrupeedi koogid	"	—
klg. eest ühes valge puuvil-			Nisukliid	"	2.50—2.55
lase kotiga.			Puuvillane riie, Bjas	arss.	0.42—0.52
Püülijahu:			" Mitkal	"	0.32—0.38
Rukkipüül patent (à 50 kg.)	puud	6.20	Lina, Liivi R. Saatejaam	pd.	25.50—26
harilik	"	5.50	" Petseri	"	27—27.50
"Eesti Parem" saiajahu à 50 kg.	"	8.30	" Võru	"	26.50—27
"Kalev"	"	8.—	" Tartu	"	25.50—26
"Taara"	"	7.70	Linaseemned, õli, 90% basis	"	—
"Kungla"	"	7.10	Kivisüsi, auru, Yorkshire, 2 k. pest.	"	0.40—0.42
"Sampo"	"	6.70	" Newcastle	"	0.40—0.42
Manna	"	8.90	" sepa	"	0.43—0.44
Granular	"	8.10	Koks, valu	"	—
" poolsõre	"	8.50	" gaasi	"	0.65
" sõre	"	8.60	Põlevkivi, I sort A fr-ko Kohtla j.	"	0.10
A/S. Rotermanni teh.:			" I " B	"	0.09
Jahu: nisu, pehme — sõre	"	6.70—8.70	" II "	"	0.075
" rukki	"	4.20—4.30	" III "	"	0.05
" püül	"	5.30—5.40	" Fenolaat, Tallinn	"	1.70
Rukis Saksa	"	—	" Gudroon	"	2.25
" Ameerika	"	3.95—4.—	Riigi turbatõustus: „Turba“	"	0.21
Kaerad, toidu, välismaa	"	3.30—3.35	Põlevkivipigi	"	2.—
" külvi	"	3.60—3.65	Raud, sordi	"	2.25—2.30
Odrad, õlle	"	3.90—4.—	" vits	"	3—3.80
" toidu	"	3.70—3.75	" plekk	"	3.20—4.20
Riis, Burma II	"	6.—6.05	" plekk, tsingitud	"	6—6.20
Kartulid, eksport	"	1.35—1.40	Raudtalad	"	2.35—2.40
" piirituse	"	—	Teras, vedru	"	4.40—5
Kartulitärklis „Superieur“	"	7.25	" tõõriistade	"	12—14
Piim, pudelites	ltr.	—	" talle	"	—
Või, eksport, I sort	pd.	42—44	Inglitina	"	95—100
Margariin, välismaa	"	20.—20.80	Seatina	"	10.50—11
" kodumaa	"	18.—20.80	Vaskplekk, punane	"	33—33.50
Kaseiin, Eesti	"	13.50—14.—	" valge	"	32.00—32.50
Juust „Schweits“, kodumaa	"	28.50—29.50	Tsinkplekk	"	16.—
Munad, eksport I s. (kast 1440 tk.)	kast	29.70	Masinaõli, Vene ja Poola	"	4.50—4.60
" II s. (1440 tk.)	"	—	" Ameerika	"	4.90—5.20
Kakao, Hollandi	pd.	26—34	" moolori	"	5.80—7
" Inglise	"	22—26	" Poola	"	5.70—7.10
" Ameerika	"	20—21	" auto	"	6.50—11
Kohv, Rio, Santos	"	46—48	" Poola	"	6.50—7
" Kesk-Ameerika sordid	"	55—73	Linaseemneõli	"	14.10—15.40
Tee, lahtine, Orange Pekoe, Tsel-	"		Värnits	"	14.50—16
" lon	"	86—94	Paraffinõli, Poola,	"	7.75—9
" Orange Pekoe, Java	"	78.00—88.00	Tsilindriõli, Vene	"	—
" Moning, Hiina	"	44—48	" Ameerika haril. aur. 280 ^o	"	5.10—6
Suhkur, peenike, valge, Saksam.	"	—	" õlekuum. " 320 ^o	"	7.50—9
" " Tshehosl.	"	6.65—6.70	Põlevkiviõli	"	1.70
Suhkur, peenike, valge, Poola	"	6.55—6.60	Nafta, Vene	"	2.20—2.45
" " Java	"	—	" Ameerika	"	2—2.20
Siirup, kartuli, 420/0	"	7.75	" Poola	"	2.05—2.20
Glükoos	"	7.50	Petrooleum, Vene, sisternid ja		
Sool, lahtine, Saksa	"	0.50—0.52	" vaadid	"	2.90—3.05
Heeringad, Yarmouth, Mat-	tti nn	48—50	" Am., sistern. ja vaadid	"	2.90—3.05
" ties			Bensiin, Vene	"	4.70—4.90
Heeringad, Yarmouth Mat-	"	52—54	" Ameerika	"	4.80—5
" fulls	"	43—45	" Poola	"	4.75—5.00
Heeringad, Schoti, Matties	"	50—54	Piiritus, eksport (excl. vaat) fob	ltr.	—
" " Matfulls	"	28—30	Pesusooda, välismaa	pd.	—
" " Islandi Slo	"	8—12	" kodumaa	"	1.80
Liha, sea, I sort	pd.	15.20—16.80	Seebikivi 720/0	"	4.80—5
Liha, looma, I sort	"	8—12			

Eesti-Vene Pank, Tallinn.

Aktiva. Äriseis 30. aprillil 1928. a. Passiva.

Kassa ja jooksvad arved teistes pankades	82.447.39	Aktiakapital	400.000.—
Väärtpaberid	3.055.96	Tagavarakapital	70.312.32
Välismaa rahad	2.391.15	Hoiusummad	734.523.92
Diskonteeritud vekslid	1.056.021.45	Rediskonteeritud vekslid	418.865.21
Konto-korrentlaenud	834.477.52	Konto-korrentarved teistes pankades	12.770.47
Korrespondendid Nostro	140.914.11	Korrespondendid:	
Garantiilaenude deebitorid	609.072.39	Loro	241.599.16
Kulud, makstud prots-did ja komisjon	38.531.89	Nostro	190.198.61
Panga sisseseade	12.646.03	Väljaantud garantiid	609.072.39
Uleminevad summad	4.981.29	Saadud prots-did ja komisjon	62.759.89
Muud aktivad	7.308.10	Väljamaksmata dividend	10.125.—
	<u>2.791.867.28</u>	Muud passivad	41.640.31
			<u>2.791.867.28</u>

TARTU PANGA

äriseis 30. aprillil 1928.

Tartu — Tallinn.

Viljandi — Põltsamaa — Pärnu — Võru — Rakvere — Vändra — Mustla — Narva.

A K T I V A.

P A S S I V A.

Kassa	Ekkr.	174.680.24	Aktiakapital	Ekkr	400.000.—
Jooksev arve Eesti Pangas	"	21.492.01	Tagavarakapital	"	46.277.19
Välismaa rahad	"	16.336.23	Spetsiaal-tagavarakapital	"	27.677.37
Väärtpaberid ja kupongid	"	59.222.68	Amortisatsioonikapital	"	55.144.53
Tagavarakapitali väärtpaberid	"	36.980.46	Hoiusummad	"	1.057.414.04
Vekslid	"	1.937.225.86	Jooksev arve	"	2.470.856.55
Laenud	"	45.128.10	Korrespondendid Loro	"	155.891.59
Konto-korrent	"	3.226.898.29	" Nostro	"	692.073.56
Korrespondendid Loro	"	6.442.23	Aval arve	"	429.446.58
" Nostro	"	159.191.25	Osakonnad	"	604.511.30
Aval-deebitoride arve	"	429.446.58	Rediskonteeritud vekslid	"	613.606.60
Osakonnad	"	612.981.04	Maksutähtede arve	"	590.200.—
Protsteeritud vekslid	"	19.213.70	Dividendid	"	22.666.94
Liikumata varandus ja sisseseade	"	540.967.49	Protsendid ja komisjoni saadud	"	241.704.12
Ärikulud	"	99.108.07	Protsendid, väljamaksmisele tulevad	"	22.312.99
Intressid, makstnd	"	46.455.06	Konto-korrent-, riigi- ja obligatsioonimaks	"	719.40
Kontokorrent- ja riigimaksud	"	1.321.02	Muud arved	"	30.448.68
Maksud	"	10.790.60			
Muud arved	"	17.065.53			
		<u>Ekkr. 7.460.946.44</u>			<u>Ekkr. 7.460.946.44</u>

Inkasso vekslid ja dokumendid Ekkr. 644.460.35
 Hoiale võetud väärtused " 245.261.91

Väljaandja Kaubandus-tööstuskoda.

Vastutav toimetaja H. Anto.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühuse trükikoda, Pikk tän. 2